

Názory převážně levicových občanů ČR na aktuální politickou situaci a stav levicového hnutí

Autorský kolektiv : Mgr. Jiří Boháček, Dr.
Mgr. Jan Klán
RSDr. Ján Mišovič, CSc.
Ing. Lubomír Vacek, CSc.

Interní oponentura zprávy proběhla 26.11.2020

Institut české levice Praha, SPED ve spolupráci s Transform!europe

Listopad 2020

Obsah	s.
I. Úvod	3
II. Cíl, předmět výzkum a metodika	3
III. Výsledky výzkumu	5
1. Vnímání koronavirové situace	5
2. Zájem o politickou situaci a její hodnocení	6
3. Ke stavu demokracie v ČR	11
4. Pohled na levicové hnutí	16
5. K zájmu o nové levicové subjekty	20
6. Politická a světonázorová orientace	29
7. Volební preference levicově smýšlejících	35
IV. Závěr zprávy	42

I. Úvod

V roce 2020 se realizuje dlouhodobý projekt zaměřený na analýzu politického chování příznivců radikální levice. Tento projekt garantuje Společnost pro evropský dialog (SPED) a při jeho realizaci spolupracuje s Institutem české levice. Na jeho finančním zajištění se podílí i Transform!europe, evropská síť pro kritickou levicovou analýzu. V rámci realizace tohoto projektu vznikl požadavek prozkoumat vztah levicově smýšlejících občanů k současným politickým stranám, všeobecně pokládaným za levicové, a rovněž k nově vznikajícím levicovým subjektům, z nichž se některé zapojily do krajských voleb 2020. S přípravou a realizací výzkumu byla pověřena sociologická sekce Klubu společenských věd.

V průběhu června probíhaly konzultace související s přípravou projektu. V druhé polovině července 2020 byl projekt schválen Akademickou radou Institutu české levice. Současně IČL a SPED se dohodly na finančním zajištění sociologického šetření a financovaly je částkou 150 000 Kč, potřebnou k realizaci výzkumu. V návaznosti na to začala příprava sběru dat. V září byly rozeslány výzkumné materiály tazatelům tazatelské sítě Klubu společenských věd. Začátkem října začala příprava dat na zpracování, kódování a jejich nahrávání. V druhé polovině října proběhlo zpracování dat. Na to navázala interpretace údajů tak, aby závěrečná zpráva byla připravena k odevzdání koncem listopadu 2020.

II. Cíl, předmět výzkumu a metodika

První pololetí roku 2020 bylo poznamenáno určitými změnami na levicové politické scéně v ČR. První změna se týkala vzniku zejména nových levicových politických subjektů s názvem Budoucnost, Idealisté, Levice a dalších. V tomto období došlo k situaci, kdy dosud spíše skryté změny v postavení a aktivitě tradičních politických stran ČSSD a KSČM se staly daleko viditelnějšími. S tím souvisely některé personální změny, (např. některé přechody poslanců ČSSD do jiných klubů - odchod bývalého místopředsedy ČSSD J. Foldyny ze strany, názorové rozpory mezi různými skupinami v rámci KSČM apod.). Jako úplně nový faktor do těchto sociologických šetření vstoupil problém koronaviru Covid-19. Proto byla tato skutečnost do šetření také zahrnuta, neboť se předpokládalo, že má určité politické dopady i na levicové skupiny občanů.

Stávající levicové strany ČSSD a KSČM si sice udržovaly podle výzkumů volebních preferencí možnost získat mandáty v krajských volbách 2020, avšak u obou stran byl

signalizován pokles. Strana zelených se v průzkumech pohybovala z hlediska celostátní podpory na okraji politického spektra.

Zároveň se počátkem roku 2020 začaly oficiálně konstituovat nové politické subjekty. Byla nastolena otázka, jaké místo zaujmou v české levici, jakou konkurenci představují tyto nově vzniklé levicové subjekty pro „tradiční levici“, mají šanci se podstatněji uplatnit v nadcházejících volbách? To je téma, které může být i z hlediska voleb do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2021 pokládáno za aktuální.

Jedním z hlavních cílů připravovaného šetření bylo zjistit, jaká je stabilita jádra tradičních levicových politických stran a Strany zelených (a komparativně byli v některých souvislostech posuzováni i přívrženci hnutí ANO).

K naplnění uvedeného cíle byly využity následující problémové okruhy:

- a) Názory sympatizantů levicových subjektů při posuzování aktuálních společenských témat.
- b) Vztah sympatizantů k tradičním levicovým subjektům.
- c) Názory na nové levicové politické subjekty.

Problémové okruhy byly operacionalizované prostřednictvím otázek rozhovoru.

Výzkum realizovala tazatelská síť Klubu společenských věd. Do výzkumných rozhovorů se ve dnech 9.-28. září 2020 zapojilo 46 z nich. Průměrný počet osobních rozhovorů na jednoho tazatele je 9,5. Tazatelé se obraceli na občany, kteří se hlásili k levicové orientaci, bez rozdílu sympatií k jakékoli straně či hnutí. Šlo o jejich subjektivní vnímání levicovosti. Jejich levicovost se projevovala v souvislosti s kognitivní složkou, preferencí zejména socialistického, sociálně demokratického světónázoru, nebo s emocionální složkou, reprezentovanou volbou levicovosti stupněm 1-3 nebo s konativní složkou, projevenou volbou levicové politické strany. U části respondentů se setkáváme se všemi třemi složkami, tito respondenti se vyznačují levicovým postojem¹, u zbývajících jde o dílčí levicový přístup.

Z očekávaného počtu 500 rozhovorů se vrátilo ke zpracování 428. V souboru jsou zastoupeny respondenti podle pohlaví, věku, vzdělání, velikosti místa bydliště a kraje². Po

---

1 Postoj představuje jeden ze základních sociologických a psychologických pojmů, nejčastěji chápaný jako převážně hodnotící trvalý vztah člověka i celých skupin k určitému objektu, události, hodnotě, s emocionálním nábojem kladného, lhostejného nebo záporného podtextu a predisponující k určité aktivitě v prosazování či zamítnutí daného subjektu. Obsahuje tři základní složky, kognitivní, emocionální a konativní. (Pešínová, H. Postoj. In. Mišovič, J. a kol. Od A do Z ve výzkumech veřejného mínění. Divišov: Orego, 2010. s. 126 -127.

2 Ve výzkumném souboru bylo zastoupeno 53 % mužů a 47 % žen, 16 % mladých ve věku 18-29 let, 22 % 30-44letých, 31 % ve věku 45-59 let a 31 % 60letých a starších. Z hlediska vzdělání mělo 7 % základní stupeň, 30 % bylo vyučených bez maturity, 10 % vyučených s maturitou, 31 % mělo střední vzdělání s maturitou a 22 % vysokoškolské vzdělání. Podle velikostí sídel z obcí do 5 000 obyvatel bylo 30 %, od 5 do 20 000 obyvatel 30 %, z měst od 20 do 100 000 obyvatel 20 % a z měst nad 100 000 obyvatel 20 %. Zastoupení

kontrole dodržení uložených pokynů bylo vyřazeno 10 dotazníků. **Výběrový soubor obsahuje data ze 418 osobních rozhovorů s 18letými a staršími občany, kteří se pokládali za levicově orientované.**

Zpráva představuje v rámci jednotlivých kapitol údaje I. stupně za celý soubor levicově smýšlejících a v případech, kdy jsou statisticky významné rozdíly mezi hlavními skupinami respondentů, rovněž výsledky II. stupně.

III. Výsledky

1. Vnímání koronavirové situace

Úvodní otázky celého rozhovoru byly věnované pohledu dotázaných na koronavirovou pandemii a její dopady. Dotazování probíhalo v období postupných zpřísňujících se opatření, zabraňujících šíření koronaviru. Na otázku: „**Jak se cítíte v době koronavirové krize?**“ 29 % uvedlo, že dobře, krize jim nijak nevádí. 57 % určité následky pocíťovalo a 14 % uvedlo, že na ně nákaza silně dopadá.

Pocity mužů a žen se částečně liší. Krize nevádí třetině mužů a čtvrtině žen a nákaza silně dopadá na pětinu mužů a 29 % žen. Dobře se cítí nejčastěji mladí lidé do 29 let, více než dvě pětiny z nich (44 %). Nákaza silně dopadá na necelou desetinu z nich (9 %). Z dalších tří věkových skupin se cítí relativně nejlépe 60letí a starší (29 %) a relativně nejnižší odpovědi „dobře“ se objevují ve věkové skupině 44-59 let (22 %). V těchto třech skupinách dopadá nákaza silně na 15-16 % z nich. Konformní pocit v době koronavirové krize klesá s narůstajícím vzděláním (základní 38 %, vysokoškolské 20 %). Nákaza silně dopadá nejvíce na respondenty se základním vzděláním (třetina), zatímco u dalších vzdělanostních skupin se pohybuje v rozmezí 11-16 %. Podle velikosti místa bydliště se častěji cítí dobře respondenti v sídlech do 20 tisíc obyvatel (třetina), než v ostatních sídlech (pětina).

Navazující otázka zjišťovala celkový strach z nákazy. Otázka zněla „**Bojíte se nákazy, máte obavy z následků?**“ 23 % se neobávalo následků, 53 % se mírně obávalo dalšího vývoje krize a 24 % mělo silné obavy. Procentní rozdíly v odpovědích mužů a žen na tuto otázku jsou obdobné jako v předchozí otázce. Podíl těch, co se nebojí klesá z 33 % respondentů se

---

krajů bylo následující: Praha 8 %, Středočeský kraj 14 %, Jihočeský kraj 3 %, Plzeňský kraj 11 %, Karlovarský kraj 1 %, Ústecký kraj 5 %, Liberecký kraj 2 %, Hradecký kraj 1 %, Pardubický kraj 7 %, Kraj Vysočina 14 %, Jihomoravský kraj 19 %, Olomoucký kraj 6 %, Zlínský kraj 1 %, Moravskoslezský kraj 8 %.

základním vzděláním na 18 % mezi vysokoškolsky vzdělanými. Silné obavy se vyskytují v rozmezí 20 - 31 %.

Nejvýraznější rozdíly v odpovědích se projevily podle věku. Výsledky ilustruje tabulka.

Tabulka 1 **Stupeň obav z nákazy COVID-19 podle věku (v %)**

Věková skupina	Nebojí se následků	Mírně se obává	Má silné obavy
18-29	42	46	12
30-44	21	56	23
45-59	18	56	26
60 a více let	17	53	30

Zdroj: Výzkum 60-20

Nejméně se obávají následků mladí lidé do 29 let. Více než dvě pětiny nemají žádné obavy z následků, naopak silné obavy má přibližně každý šestý až osmý. Respondenti 30letí a starší se ve svých názorech příliš neliší. Následků se nebojí přibližně pětina z nich. Mezi lidmi se silnými obavami můžeme pozorovat mírně stoupající starosti s narůstajícím věkem.

Shrnutí

Jen necelá třetina uvedla, že jim koronavirová krize nevadí. Nákazu více vnímají ženy, dotázaní ve věku 44-59 let a respondenti se základním vzděláním. Menší či větší obavy z následků mají tři čtvrtiny respondentů. Se stoupajícím vzděláním se zvyšují starosti z následků současné pandemie. Obavy narůstají rovněž se zvyšujícím se věkem.

2. Zájem o politickou situaci a její hodnocení

Druhá kapitola přibližuje výsledky týkající se znalosti politické situace, jejího současného hodnocení v ČR, posouzení zahraničně politické orientace ČR, objektivnosti informací ze sdělovacích prostředků a míry objektivnosti výkladu naší nedávné historie.

Otázka „**Sledujete politickou situaci, víte o ní něco?**“ přinesla následující výsledky. Politickou situaci sleduje podrobně 26 % dotázaných, pozornost věnovanou politické situaci jako průměrnou hodnotilo 36 %. Něco málo ví o politické situaci, sleduje pouze základní údaje 30 % a vůbec nesleduje 8 % respondentů.

Podíl podrobně a průměrně sledujících politické informace se podle pohlaví liší o 10 procentních bodů (muži 66 %, ženy 56 %). Ve skupině, která vůbec nesleduje informace je rozdíl 8 procentních bodů (muži 7 %, ženy 15 %).

Z hlediska dosaženého vzdělání se nezajímá o informace 29 % respondentů se základním vzděláním, mezi vysokoškolsky vzdělanými jsou to 3 %. Průměrná a velká pozornost informacím narůstá s vyšší vzdělání. V souboru se základním vzděláním takto odpovědělo 33 %, v okruhu lidí s ukončenou vysokou školou 82 %.

Výzkumy týkající se zájmu o události ve společnosti, o politickou situaci opakovaně ilustrují, že mladí lidé věnují této oblasti menší pozornost, než zbývající generace³. Obdobný závěr nabízejí i současná data. Vůbec se nezajímá více než pětina 18-29letých pokládajících se za levicově smýšlející (21 %). Málo se zajímá dalších 42 %. Průměrný a velký zájem projevuje o něco více než třetina (37 %). S přibývajícím věkem klesá nezájem a stoupá zájem. Větší zájem projevuje více než polovina mladší střední generace 30-44 let (54 %), téměř dvě třetiny lidí ve věku 45-59 let (62 %) a prakticky čtyři pětiny 60letých a starších (79 %). Podle místa bydliště sledují informace podrobněji lidé v sídlech nad 100 tisíc obyvatel (89 %).

Skupina, počínaje těmi, kteří alespoň něco málo věděli o politické situaci, odpověděla na otázku hodnotící současnou vnitropolitickou situaci a naši zahraničně politickou orientaci. **Při hodnocení současné politické situace v ČR** si myslí 10 %, že je dobrá, 50 % má za to, že je zčásti dobrá a zčásti špatná, 35 % uvedlo, že je špatná a 5 % nedokázalo posoudit. Názory mužů a žen na politickou situaci u nás se neliší od celkových údajů. Dobré hodnocení současné politické situace v ČR zastává přibližně desetina z každé věkové skupiny. Odpověď zčásti dobrá a zčásti špatná se objevuje u více než poloviny respondentů do 44 let. Mezi věkově staršími se tento názor vyskytuje přibližně u 45 %. Jako špatnou hodnotí politickou situaci u nás čtvrtina dvou mladších generací a 41 % dvou starších generací. Podle vzdělanostních skupin vnímá dobře současnou situaci u nás desetina dotázaných, špatné hodnocení se objevuje mezi 35-50 %. Se stoupajícím počtem obyvatel klesá názor, že politická situace je špatná (v obcích do 5 tisíc obyvatel 43 %, 100 tisíc a více 29 %) a zvyšuje se stanovisko je dobrá (od 5 % do 16 %).

Se zahraničně politickou orientací vlády ČR plně souhlasí 6 % levicově smýšlejících, částečně souhlasí 37 %, nesouhlasí s ní rovněž 37 % a nemohlo posoudit 20 %. Názory mužů a žen se neodlišují od hodnot celého souboru. Alespoň částečný souhlas vyslovilo 23 %

---

3 K tomuto závěru dospívají autoři v zahraničí, ale i u nás. Jde např. O Neundorf, A., Smets, K., Garcia-Albacete, G. M. 2013. Homemade citizens: The development of political interest during adolescence and young adulthood. *Acta politica*. 48 (1), s 94-111. Linek, L. 2017. *Je podpora demokracie v České republice generačně podmíněna a proč tomu tak je?* In: Linek, L., Císař, O., Petrušek, I., Vráblíková, K. *Občanství a politická participace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství, s.122. Mišovič, J., Vacek, L. *Generační vnímání naší společnosti*. 2019. Praha: Petrklíč, s.69.

dotázaných se základním vzděláním, zatímco mezi vysokoškolsky vzdělanými to bylo 46 %. Nesouhlas se pohyboval v rozmezí 32-45 % (vyučení s maturitou, základní vzdělání).

Plný souhlas vyjádřilo 12 % respondentů do 29 let, 6 % ve věku 30-59 let a 4 % 60letých a starších. Nesouhlas vyslovila čtvrtina nejmladších, o něco více než třetina respondentů v rozmezí 30-59 let a téměř polovina 60letých a starších (45 %). Absence hodnocení se objevuje nejčastěji mezi mladými (32 %) a starší střední generací (24 %), zatímco mladší střední generace a nejstarší respondenti jsou na tom přibližně stejně (16 % a 13 %). Hodnocení podle velikosti místa bydliště naznačuje stejné trendy jako v předchozí otázce. Se zahraničně politickou orientací plně souhlasí 3 % ze sídel do 5 tisíc obyvatel, zatímco z velkoměst je to 11 %. Nesouhlasnou odpověď vyjádřilo z obcí stejné velikosti 45 % ke 20 %.

Jedna z otázek sledovala objektivnost sdělovacích prostředků. „**Říká se, že sdělovací prostředky informují veřejnost o politické situaci neobjektivně. Jaký je Váš názor?**“ 7 % mělo za to, že informují vcelku objektivně. 39 % se přiklonilo k odpovědi, že zčásti objektivně a zčásti neobjektivně. 50 % se domnívá, že neobjektivně a jen 4 % se nevyjádřila. Mezi muži a ženami jsou určité rozdíly v hodnocení neobjektivnosti (muži 54 %, ženy 45 %). V názorech na objektivitu médií, podle vzdělání, se vyčleňuje skupina na základní úrovni. Poměr odpovědí objektivní, neobjektivní je 21 % : 33 %, zatímco mezi vysokoškolsky vzdělanými 6 % : 54 %.

Názory jednotlivých věkových skupin na objektivnost informací o politické situaci přibližuje následující tabulka.

Tabulka 2 **Názory na objektivitu médií při informovanosti o politické situaci podle věku (v %)**

Věková skupina	Informace jsou vcelku objektivní	Zčásti objektivní, zčásti neobjektivní	Neobjektivní	Neví
18-29	17	47	27	9
30-44	9	41	47	3
45-59	5	40	53	2
60 a více let	3	33	61	3

Zdroj: Výzkum 60-20 (Odpovědi v každém řádku tvoří 100 %.)

Se zvyšujícím se věkem klesá názor o objektivnosti informací a současně narůstá pocit neobjektivnosti. Vydělují se tři skupiny. Mladí lidé nejčastěji zdůrazňují objektivitu a nejméně vyslovují názor o neobjektivnosti. Věková skupina 30-59 let má z hlediska kladného i záporného hodnocení objektivnosti k sobě nejbliž. V okruhu nejstarších dotázaných se

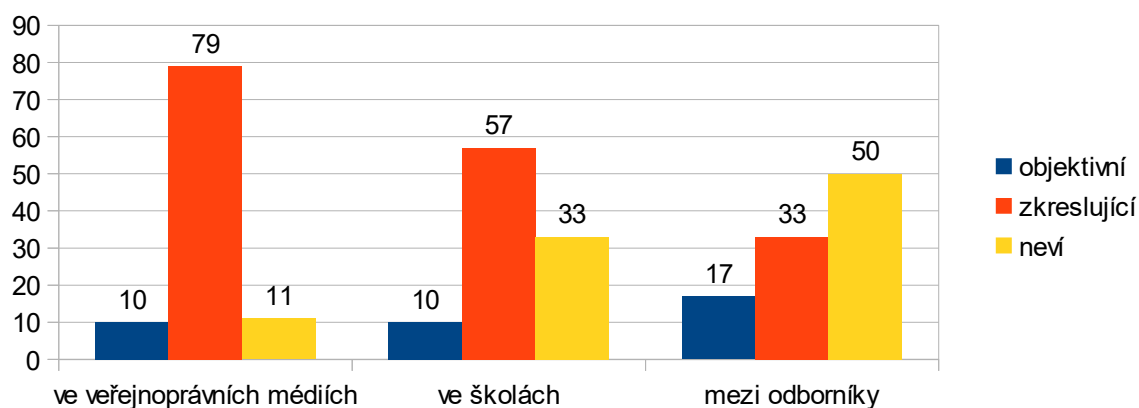

objevuje názor o objektivitě jen minimálně, zatím co stanovisko, že informace jsou neobjektivní vyslovily tři pětiny této věkové skupiny.⁴ Podle velikosti místa bydliště je hodnocení objektivnosti médií přibližně stejné (5-10 %). Názor o neobjektivnosti je diferencovaný. V sídlech do 5 tisíc obyvatel zastává toto stanovisko 51 %, v obcích od 5 do 20 tisíc je to 58 %, ve městech od 20 tisíc do 100 tisíc je to 49 % a ve velkoměstech 38 %.

Hodnocení naší nedávné historie patří k tématům, které výrazně rezonují v našem veřejném prostoru. Svědčí o tom diskuse zejména v tisku, ale i v dalších médiích.⁵ K tématu se vyjadřovali i respondenti prostřednictvím odpovědí na baterii: „**Jak posuzujete hodnocení naší nedávné historie ? Myslíte si, že její výklad je objektivní či zkreslený? Ve veřejnoprávních médiích , ve školách, mezi odborníky.**“

Odpovědi na uvedené otázky přibližuje graf 1.

Graf 1 **Hodnocení výkladu naší nedávné historie (v %)**

Zdroj: Výzkum 60-20

4 S názory na neobjektivnost médií se nesetkáváme jen ve výzkumech. Objevují se i dopisech čtenářů. Např. v rubrice Z redakční pošty Práva 19. října 2020 píše čtenář V. Kopper ze Senohrab, že neodpovědně působí redaktoři, zejména mainstreamových médií, kteří v souvislosti se současnou koronavirovou situací převzali převážně jen opoziční rétoriku. Jejich prezentace protikoronavirových opatření vlády tato opatření relativizuje a zpochybňuje. Nad působením současných médií se kriticky zamýšlejí i publicisté a společenská vědci. Např. Mišovič J. 2015. *Komunikace ve společnosti*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o. s.151, Bělohradský, V. 2016. Čína-velmoc v postbipolárním světě. *Právo*. 16. 11. 2016 s.7., Mocek, M. Cesta k novým Trumpům. *Právo*. 10. 11. 2016. s. 6, Volek, J., Urbániková, M. 2017. *Čeští novináři v komparativní perspektivě*. Praha, Brno: Academia, Masarykova univerzita). Stropnický, M. Opuštěná média. *Salon Práva*. 1086. 23.08. 2018. s. 3.

5 K pohledům na práci současných badatelů a dalších, kteří se zabývají nedávnou historií, nebo ji komentují, se vyjádřili např. Klaus, V., Weigl, J. Kdo má zájem na interpretaci druhé světové války. *Lidové noviny*. 20.5. 2020, Bártlová, M. Vzpomínka na toaletní papír. *Salon Práva* 1189, 27. 8. 2020, s. 17, Rychlík, J. Socialistické Československo jako součást našich dějin. V dějinách žádná morálka není. *Salon Práva* 1193, 24. 9. 2020, s. 15-17, Zídek, P. Ke sporu o výroku historika Michala Pullmana. *Debate hluchých*. *Salon Práva* 1191 10. 09. 2020, s. 16.

Podíl odpovědí, „výklad je objektivní“ se pohybuje mezi 10 - 17 %. Zkreslení zaznamenávají respondenti hlavně ve veřejnoprávních médiích (prakticky čtyři pětiny), ve školách téměř tři pětiny a mezi odborníky třetina. K vyjádření se necítila kompetentní desetina až polovina dotázaných. Odpovědi mužů a žen oscilují kolem údajů za celý soubor.

Pohled věkových skupin kopíruje celkové hodnocení. Všemi věkovými skupinami je nejprůzračněji hodnocena objektivita odborníků, která se stoupajícím věkem klesá (18-29 let 24 %, 60+ 14 %). Nejvíce zkreslení pozorují respondenti všech věkových kategorií v případě veřejnoprávních médií, s narůstajícím věkem se pocit zkreslení zvyšuje (18-29 let 59 %, 60+ 87 %).

Podle vzdělání jsou ve svém hodnocení výkladu historie ve veřejnoprávních médiích nejméně kritičtí respondenti se základním vzděláním. 17 % z nich má za to, že výklad je objektivní a 46 % uvádí, že zkreslující. Naopak nejkritičtější jsou vyučení s maturitou. 8 % uvedlo, že nedávnou historii prezentují objektivně, naopak 85 % vnímá prezentaci nedávné minulosti jako neobjektivní. Na této úrovni se pohybují i odpovědi ostatních vzdělanostních skupin. Rozdíly v odpovědích podle velikosti sídla nejsou statisticky významné.

Shrnutí

Politickou situaci sledují podrobněji necelé dvě třetiny levicově smýšlejících (62 %). Mezi ženami, mladými lidmi a dotázanými se základním vzděláním je zájem o politické informace nižší. Největší pozornost věnují politické situaci respondenti ve velkoměstech (89 %). V zkoumaném souboru posuzuje současnou politickou situaci u nás jako dobrou nebo částečně dobrou 60 % alespoň částečně informovaných. Rozdíl ve špatném hodnocení politické situace je mezi lidmi do 44 let a staršími 16 procentních bodů (25 % : 41 %). Se stoupajícím počtem obyvatel sídel klesá názor, že situace je špatná a zvyšuje se dobré hodnocení. Zahraničně politickou orientaci ČR alespoň částečně schvaluje 43 % zúčastněných. Nesouhlas se zvyšuje se stoupajícím věkem, naopak souhlas se zvyšujícím se počtem obyvatel.

O neobjektivnosti sdělovacích prostředků při zprostředkování politických informací se vyslovila polovina dotázaných. Více kritičtí jsou muži, vysokoškolsky vzdělaní a zejména respondenti ve věku 60 let a více (60 %). Hodnocení výkladu naší nedávné historie ve veřejnoprávních médiích je značně negativní (za zkreslující je pokládají téměř čtyři pětiny). Nepříznivé názory se častěji objevují mezi vyučenými s maturitou a 60letými a staršími (85 %, 87 %).

3. Ke stavu demokracie v ČR

Třetí kapitola přibližuje výsledky, které se týkají problematiky fungování demokracie v naší zemi.⁶ Ve výzkumu byly pokládány otázky, které se týkaly toho, zda je v České republice ohroženo fungování demokratických principů. Dále se výzkumníci zajímali o to, kdo anebo co nejvíce ohrožuje fungování demokratických principů. S tím na závěr souvisela otázka, podle čeho sám dotázaný posuzuje úroveň demokracie. V tomto případě měl dotázaný následující položky dát do vztahu s úrovní demokracie: a) úroveň dodržování lidských práv, b) spravedlivé poskytování odměn za vykonanou práci, c) úrovně soudnictví, d) zastoupení žen v politice, e) možnosti vyjadřovat své názory, f) svobodné chování na veřejnosti.

Odpověď na otázku „**Je podle vás v ČR ohroženo fungování demokratických principů?**“ přinesla následující výsledky. Značná část dotázaných má obavu o demokracii v naší republice, kdy odpověď ANO a ZČÁSTI je ohrožena demokracie uvedlo 72 % dotázaných (ano 29 %, zčásti 43 %). To, že naše demokracie není v ohrožení, vnímá 15 % dotázaných, ostatních 13 % nedokázalo posoudit.

Ohrožení demokratických principů vnímá více střední a starší generace, kdy z obou starších věkových skupin 45 – 60+ kladně odpověděla téměř třetina. Naproti tomu u mladé generace 18 - 29 let se nejčastěji objevuje odpověď, že naše demokracie není v ohrožení (více než čtvrtina) zatímco v generaci lidí, kteří již přesahují do středního věku (30 – 44 let) takto odpověděla necelá pětina). **Je tedy evidentní, že mladší levicově smýšlející lidé nevnímají ohrožení demokracie jako reálnou hrozbu.** Výzkumy, které se týkají vnímání demokracie, se v našich podmínkách uskutečňují poměrně často.⁷ Z těchto výzkumů lze vyčíst, že občané jsou celkově spokojeni se stavem demokracie. V našem případě, kdy zkoumáme pouze levicově smýšlející, se ale ukazuje, že takto orientovaní lidé mají spíše strach o demokracii. Dle získaných dat mají **o naši demokracii největší obavu senioři, kteří odpověděli ANO a ZČÁSTI celkem v 82 %.** Údaje za věkové skupiny podrobně ilustruje tabulka.

---

⁶ K dané problematice lze doporučit zahraniční knihy a studie: MOUNK, Yascha. *Lid versus demokracie: proč je naše svoboda v ohrožení a jak ji zachránit*. Praha: Prostor, 2019. Globus (Prostor). ISBN 978-80-7260-420-3. LEVITSKY, Steven a Daniel ZIBLATT. *Jak umírá demokracie*. Přeložil Jaroslav VEIS. Praha: Prostor, 2018. Globus (Prostor). ISBN 978-80-7260-394-7.

⁷ https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5155/f9/pd200305.pdf

Tabulka 3 **Názory na to, zda je v ČR ohrožena demokracie podle věku (v %)**

Věková skupina	Je v ČR ohrožena demokracie?			
	Ano	Zčásti	Ne	Neví
18-29	24	35	26	15
30-44	30	41	18	11
45-59	31	41	12	15
60 a více let	32	50	13	6

Zdroj : Výzkum 60-20 (Odpovědi v každém řádku tvoří 100 %.)

Pokud jde o světonázorovou orientaci, tak největší obavu o naši demokracii mají ti, kdo se hlásí k socialistickému nebo sociálně demokratickému smýšlení. Zajímavým zjištěním je, že 33 % dotázaných, kteří uvedli, že se hlásí k náboženskému světonázoru, nemá o naši demokracii obavu. V případě pohlaví jsou mírně skeptičtější muži, než ženy (31 %: 29 %).

Co se týká vzdělání respondentů, tak největší obavu mají lidé, kteří jsou vyučení s maturitou a se středním vzděláním s maturitou, kdy uvedli, že demokracie je určitě ohrožena (38 % a 34 %). Ve skupině se základním vzděláním odpovědělo 25 % dotázaných, že demokracie není ohrožena a dalších 29 % se nedokázalo vyjádřit. V případě nejvyššího, tedy vysokoškolského vzdělání, uvedli dotázaní v součtu odpovědi ANO a ZČÁSTI, že je naše demokracie ohrožena celkem v 80 %, zatímco mezi respondenty se základním vzděláním takto odpověděla necelá polovina. **Lze tedy vidět, že se vzrůstajícím vzděláním lidé odpovídají, že je naše demokracie ohrožena.**

Pokud se podíváme na vyjádření těch, kteří odpovídali kladně, že je naše demokracie ohrožena zjistíme, že si nemyslí, že je poptávka po nových levicových subjektech (71 %). Dokonce i ti, kdo odpověděli, že naše demokracie není ohrožena, si nemyslí, že je zde poptávka po nových levicových stranách (67 %). **Z dat je evidentní, že levicově smýšlející občané, ať už si myslí, že je naše demokracie ohrožena nebo nikoliv si nemyslí, že je zde poptávka po nových levicových subjektech.**

V dalším kontextu jsme analyzovali, co si myslí ti, kteří vnímají ohrožení demokracie o budoucnosti levicového hnutí. Z této skupiny uvedlo 85 % , že levicové hnutí má budoucnost. Přibližně stejné je to u těch, kdo se vyjádřili, že je demokracie ohrožena. Z nich se 78 % dotázaných domnívá, že levicové hnutí má budoucnost.

Odlišnosti můžeme spatřit v pohledu na to, zda si dotázaní myslí, že je česká levice v krizi. Zde se již nevyskytuje deklaratorní příklon k odpovědi, že tomu tak skutečně je, ale dochází k přesunu k odpovědi, že je naše levice částečně v krizi. Z těch respondentů, kteří uvedli

odpověď, že je naše demokracie ohrožena, si polovina myslí, že je naše levice částečně v krizi a nemyslí si to 7 %. **Každopádně získaná data ukazují na to, že respondenti si celkově myslí, že je naše levice v krizi, i když neodpovídali jednoznačně ANO. Součet odpovědí ANO a ČÁSTEČNĚ tvoří 82 %. Podobný výsledek vzešel i u těch, kdo odpověděli, že naše demokracie ohrožena není – 73 %.**

Další otázka, která se týkala zjištění „**Kdo nebo co nejvíce ohrožuje demokracii?**“ přinesla následující nejzajímavější odpovědi: Dle 9 % jsou to média, 12 % se vyslovilo pro politiky obecně, v 25 % jsou to dle dotázaných pravicoví politici, což lze přisuzovat tomu, že náš výzkum je striktně zaměřen na levicově orientované občany, kam jsme ale zahrnuli i ty, kdo se hlásí k náboženskému světonázoru. Stávající vláda ohrožuje demokracii dle 9 % dotázaných a podvody, manipulace, šíření nepravd a tzv. fake news uvedlo 10 %. Nedokázalo odpovědět 17 %. Ostatní odpovědi mají zanedbatelné zastoupení.

Z hlediska pohlaví muži častěji odpovídali, že demokracii ohrožují pravicoví politici 30 % oproti ženám (21 %). Naproti tomu u obecnější odpovědi, že demokracii nejvíce ohrožují politici, jako celek odpověděly ženy ve 14 % a muži v 9 %. Podrobné odpovědi přibližuje tabulka.

Tabulka 4 Názory na to, kdo anebo co nejvíce ohrožuje demokracii v ČR podle pohlaví (v %)

Pohlaví	Média	Politici	Pravicoví politici	Stávající vláda, Babiš
muži	12	9	30	8
ženy	8	14	21	12

Zdroj : Výzkum 60-20 (Dopočet do 100 % v každém řádku jsou ostatní odpovědi).

Jestliže dle dotázaných nejvíce demokracii ohrožují pravicoví politici, tak jsme dále zjišťovali, co by tedy levice měla dělat pro zlepšení spolupráce a zvýšit tak prestiž demokracie v očích levicově smýšlejících lidí. Z výsledků můžeme predikovat, že nejvyšší skóre má užší spolupráce, komunikace, jednání, diskuze, dohody: ANO 34 %, ZČÁSTI 27 %. Tento výsledek lze přikládat tomu, že levicově orientovaní lidé vnímají levici jako rozhádanou a proto chtějí, aby se levice dohodla a spolupracovala.⁸

Zajímavostí je, že při rozboru názorů věkových kategorií na to, kdo nebo co nejvíce ohrožuje demokracii, se lidé z nejmladší kohorty 18 - 29 let vymykají dalším dvěma

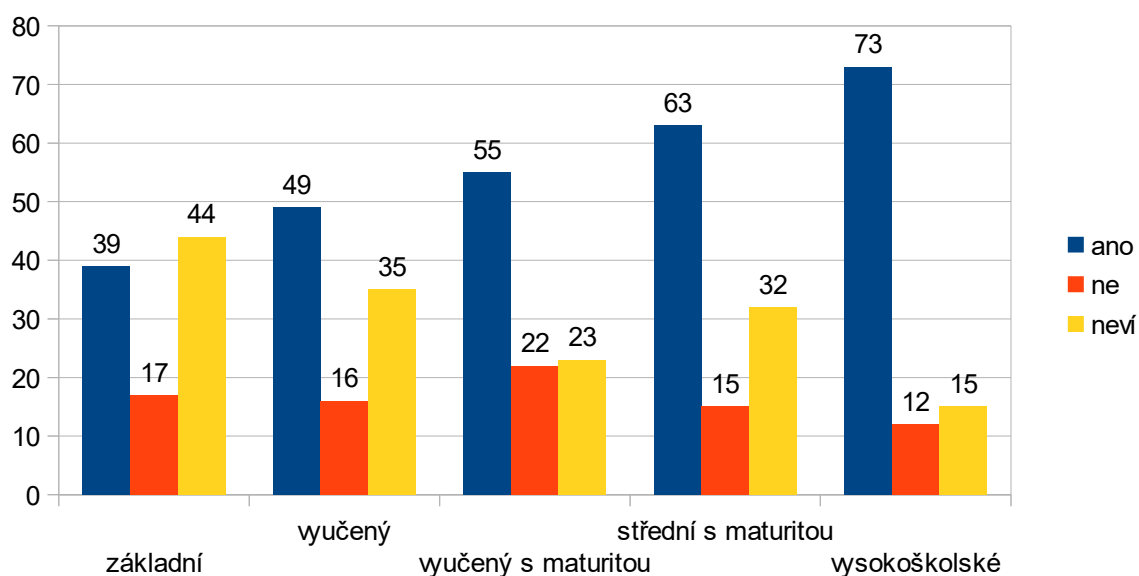
⁸ V tomto případě bylo zajímavým pokusem v době voleb do Evropského parlamentu vytvoření konceptu Česká levice společně, kde byla stěžejní stranou KSČM. Pravděpodobně i díky tomu, že se v tomto případě spojilo několik dalších levicových uskupení, získala kandidátka KSČM jeden mandát.

generacím, když v 27 % odpověděli, že demokracii nejvíce ohrožují pravicoví politici. Druhou skupinou, která měla stejný pohled jako nejmladší respondenti, tedy skupina lidí 60 a více let, uvedla své tvrzení o pravicových politicích ve 31 %. Odpovědi ostatních věkových kohort se pohybovaly kolem 22 %.

Poslední otázka bloku, která se týkala demokracie, zjišťovala „Podle čeho vy osobně posuzujete úroveň demokracie v České republice?“ Dotázaní se měli vyjadřovat prostřednictvím následující škály odpovědí ano, ne, nevím k jejímu stavu na základě: a) úrovně dodržování lidských práv, b) spravedlivého poskytování odměn za vykonanou práci, c) úrovně soudnictví, d) zastoupení žen v politice, e) možnosti vyjadřovat své názory, f) svobodného chování na veřejnosti. Výsledky odhalily následující skutečnosti. **Dotázaní v 80 % uvedli, že úroveň demokracie v naší zemi posuzují hlavně podle dodržování lidských práv, poté podle toho, že si mohou vyjádřit svobodně svůj názor – taktéž 80 %.** Následuje posuzování demokracie podle spravedlivé odměny – 72 %, svobodného chování – 67 %, úrovně soudnictví v 59 % a podle podílu žen v politice v 51 %.

Zajímavé výsledky přineslo porovnání vzdělání dotázaného ve vztahu posuzování demokracie podle soudnictví. Tento vztah ukazuje následující graf.

Graf 2 **Posouzení úrovně demokracie podle stavu soudnictví v závislosti na vzdělání (v %)**

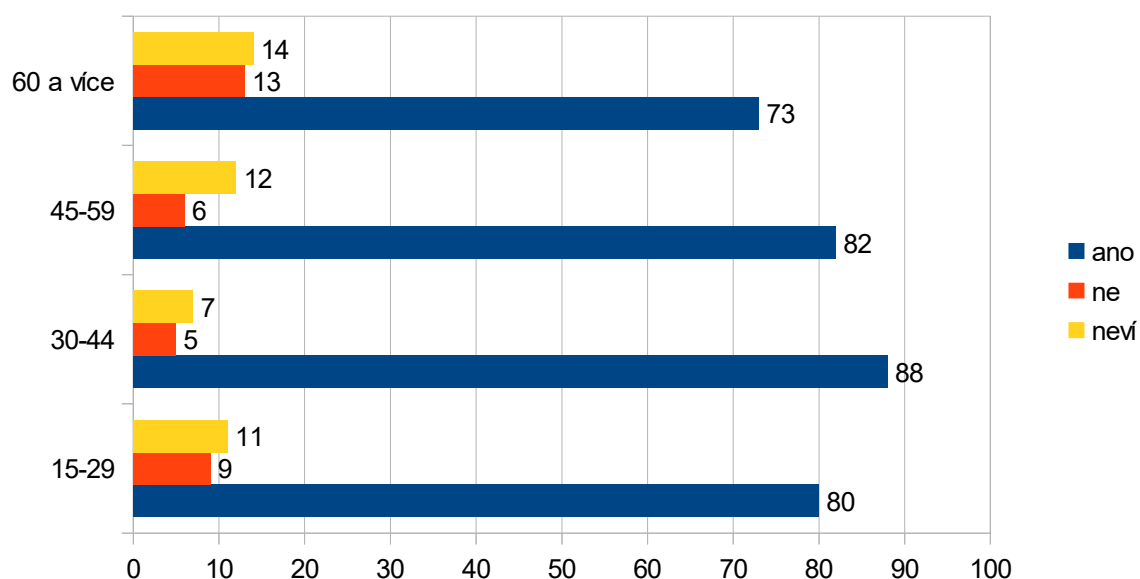

Zdroj: Výzkum 60-20

Ze získaných dat můžeme vidět, že nejméně úroveň demokracie podle soudnictví posuzují ti, kdo mají základní vzdělání (39 %). Nicméně se u nich vyskytuje vysoké procento odpovědi, že neví (44 %). Se zvyšujícím se vzděláním roste odpověď, že dotázaný posuzuje úroveň demokracie podle úrovně soudnictví až na 73 % u vysokoškolsky vzdělaných lidí. Výsledky poukazují na to, že méně vzdělaní lidé se pravděpodobně hůře orientují v našem právním systému. Jistou roli zde může hrát i to, že mnohdy nemají přístup k informacím, případně jim chybí finanční zajištění, aby mohli využívat našeho soudního systému. Nemalou roli zde bude hrát i medializace různých rozhodnutí soudu, kdy se některé spory vyřeší během měsíce a některé se vlečou i několik let.

Zajímavá data jsou k dispozici v souvislosti s věkovými kategoriemi, jak posuzují úroveň demokracie podle dodržování lidských práv. Údaje přibližuje graf.

Graf 3 Jak posuzují věkové kategorie úroveň demokracie podle dodržování lidských práv (v %)

Zdroj: Výzkum 60-20

Dalo by se očekávat, že všechny věkové skupiny budou uvádět odpověď ano přibližně ve stejném rozsahu, ale ze získaných dat můžeme vidět, že se vzrůstajícím věkem klesá podíl tohoto názoru. Zatímco v nejstarší generaci takto odpověděly téměř tři čtvrtiny, mezi mladší střední generací to bylo prakticky 90 %. Mladí respondenti se klonili k této odpovědi méně často.

Shrnutí

Výzkum názorů na demokracii, zda je ohroženo její fungování, kdo ji nejvíce ohrožuje, až po zjišťování podle čeho dotázaní posuzují úroveň demokracie, zjistil, že mladší lidé nevnímají ohrožení demokracie jako reálnou hrozbu. Největší obavu o fungování naší demokracie mají senioři. Zajímavým zjištěním, které ale koreluje i z řady dalších sociologických výzkumů, které se týkají demokracie, bylo, že se vzrůstajícím vzděláním respondentů se zvyšoval názor na ohrožení naší demokracie. Celkově o naši demokracii projevuje obavy 72 % respondentů.

Bylo zjištěno, že levicově smýšlející lidé, ať už si myslí, že je naše demokracie ohrožena nebo nikoliv, tak se nedomnívají, že je zde hlad po nových levicových subjektech. Většina dotázaných má zároveň za to, že naše levice je v krizi, i když neodpovídala jednoznačně kladně. Demokracii nejvíce ohrožují, dle dotázaných, pravcoví politici (25 %). Lidé posuzují demokracii hlavně podle úrovně dodržování lidských práv, možností vyjadřovat své názory a na konci baterie se objevuje, že úroveň demokracie posuzují podle zastoupení žen v politice.

4 . Pohled na levicové hnutí

Čtvrtá kapitola přibližuje výsledky týkající se pohledu na levicové hnutí. Na počátku tématu zazněla otázka „Co považujete za LEVICOVÉ?“ Respondenti vybírali tři odpovědi z nabízených možností.

Zcela jednoznačně je nejčastěji vybírána možnost „pečovat o sociální zabezpečení občanů“ (78 %), což je typické očekávání od levicového politického subjektu. Největší podíl respondentů ztotožňujících se s touto možností je ve věkové skupině 45-59 let (81 %), vyučených s maturitou (83 %), žijících v malých obcích do 5 tisíc obyvatel (86 %).

Korupce je rakovina politicko-ekonomického systému a její vymýcení či alespoň výrazné omezení právem požadují levicovní voliči od svých zástupců a nutno dodat, že masovým ztotožněním s tímto výrokem deklarují sympatizanti levice, že korupci nehodlají tolerovat. Levicové politické subjekty by měly nejen vystupovat proti korupci, ovšem dát si velký pozor, aby se jejich exponenti korupčního jednání nedopouštěli. Více než 60 % respondentů se ztotožňuje s názorem, že levice má tvrdě vystupovat proti korupci.

Největší podíl respondentů ztotožňujících se s touto možností je ve věkové kategorii 30-44 let (65 %) a vyučených s maturitou (68 %), žijících v malých obcích do 5 tisíc obyvatel (67 %).

Více než dvě třetiny respondentů (37 %) považuje za levicové preferenci státních podniků.

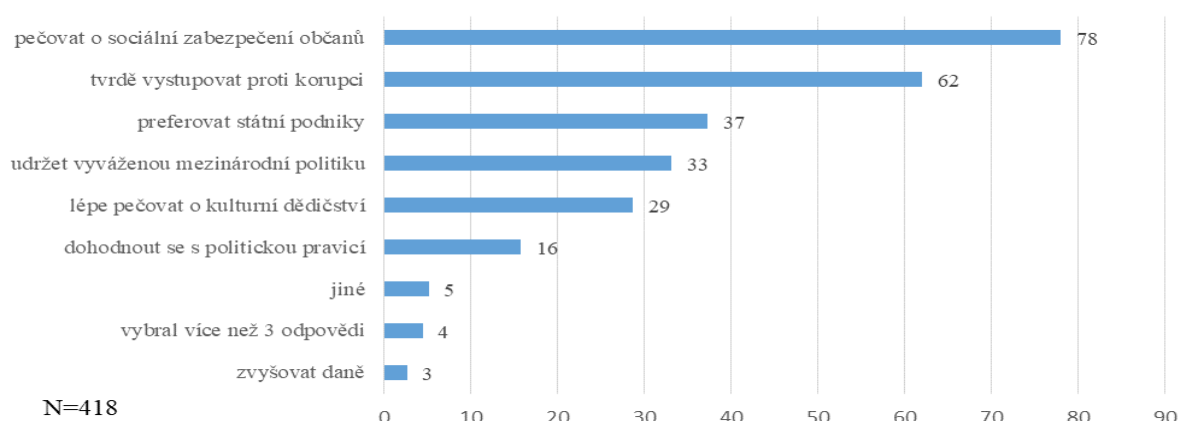

To signalizuje tradiční levicovou podporu státem řízené ekonomiky a kritiku soukromého vlastnictví podniků, s rizikem jejich nestability pro zaměstnance a možné zvloučování vlastníka. Překotná privatizace devadesátých let a výprodej státem vlastněných podniků do soukromých rukou argumentovaná nefunkčností státního vlastnictví podniků utvrdila sympatizanty levice v tomto názoru, a kladou to jako jeden z úkolů levicové politiky. Největší podíl respondentů ztotožňujících se s touto možností je mezi ženami (40 %), ve věkové kategorii 30-44 let (47 %), s úplným středním vzděláním (43 %), žijícími ve velkých městech (44 %).

Další odpověď, že by levice měla udržovat vyváženou mezinárodní politiku ČR si vybrala třetina respondentů (33 %). Rozdělování na přátele a nepřátele (ČR, demokracie, svobody...), které na mezinárodní scéně eskalují napětí, které již v některých oblastech přerůstá do ozbrojených konfliktů a hrozící přerůst ve větší konflikt, znepokojuje sympatizanty levice. Levice zastupující ty slabší v každé společnosti se tradičně snaží zajistit mír, jelikož oběti válek jsou vždy v první řadě chudí, sociálně neprivilégovaní lidé. Úkolem levicových politických subjektů by tedy měla být i vyvážená zahraniční politika, politika všech azimutů, která svět nedělí na přátele a nepřátele, ale snaží se komunikovat a dle možností spolupracovat s každým státem na principu vzájemné výhodnosti. Rozhodně by se levicové subjekty měly s ohledem na své potenciální voliče vyvarovat zastupování mezinárodních imperiálních zájmů privilegovaných ekonomických kruhů velmocí, korporací a jimi ovlivňovaných vlád. Necelá třetina (29 %) respondentů zdůrazňuje nutnost lepší péče o kulturní dědictví.

Odpovědi na otázku přibližuje graf č.4.

Graf 4 Co považují respondenti za levicové? (v %)

Zdroj: Výzkum 60-20

Protikorupční aktivity levice by více ocenili muži (64 %) než ženy (59 %), respondenti

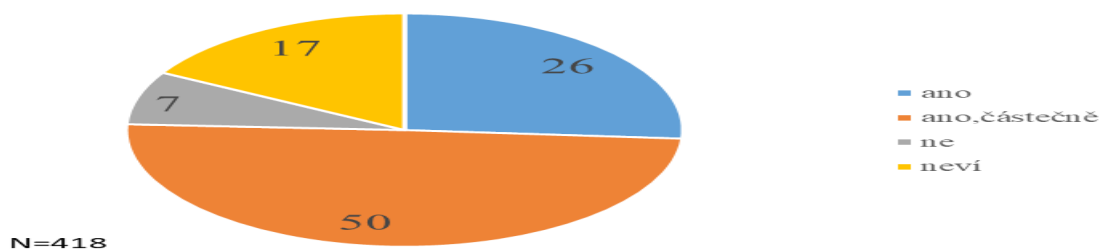
středního a vyššího věku (65 %) a respondenti se základním vzděláním (79 %) a s maturitou (69 %). Největší podpora myšlenky, že levice by měla podporovat státní podniky, je mezi respondenty ve věkové kategorii 30-44 let (téměř 50 % podpory), tedy v mladším produktivním věku a mezi respondenty s maturitou (42 %). Lepší péče o kulturní dědictví má rovněž největší podíl podporovatelů mezi respondenty s maturitou. Návrh na dohodu s politickou pravicí je nejvíce rozšířen mezi nejmladší věkovou kategorií (20 %).

Dlouhodobě problematickým aspektem působení levice je vážnoucí spolupráce mezi levicovými stranami, hnutími, spolky, sdruženími. Sympatizantům levice byla položena otázka „**Co byste doporučoval pro zlepšení spolupráce mezi levicovými subjekty?**“ O něco více než čtvrtina (27 %) pléduje za užší spolupráci, komunikaci, hledání diskuse, dohody a lepší informovanost. Tuto možnost volí větší podíl žen (31 %) než mužů (24 %) a starších respondentů 60+ let (39 %). Čtvrtina respondentů ovšem nenalézá na tuto otázku odpověď. Patnáct procent respondentů je toho názoru, že je třeba řešit společně zásadní problémy, volit jednotný postup, akce, semknout se. Deset procent respondentů doporučuje sjednotit levice na základě podobných programů. Menší podíl dotázaných (8 %) by ocenil mezi levicovými subjekty více tolerance, důvěry, vstřícnosti, úcty a přijímání kompromisů. A dalších 6 % respondentů připomíná, že k lepší spolupráci na levici prospěje, když levicové subjekty budou plnit sliby, dodržovat dohody, mluvit pravdu, mít jasné programové cíle a být zde pro občany. Malý počet respondentů uvedl jednotlivá jiná doporučení.

Otázka, která následovala, mířila přímo k jádru problému levice a zněla: „**Máte zato, že české levicové hnutí je v krizi?**“ Pohled sympatizantů levice je zcela zřejmý. Více než tři čtvrtiny respondentů uvádějí, že česká levice je v krizi, necelá desetina se domnívá, že v krizi není a zbývající část se nedokázala vyjádřit.

Odpovědi na otázku přibližuje graf 5.

Graf 5 **Máte zato, že české levicové hnutí je v krizi? (v %)**

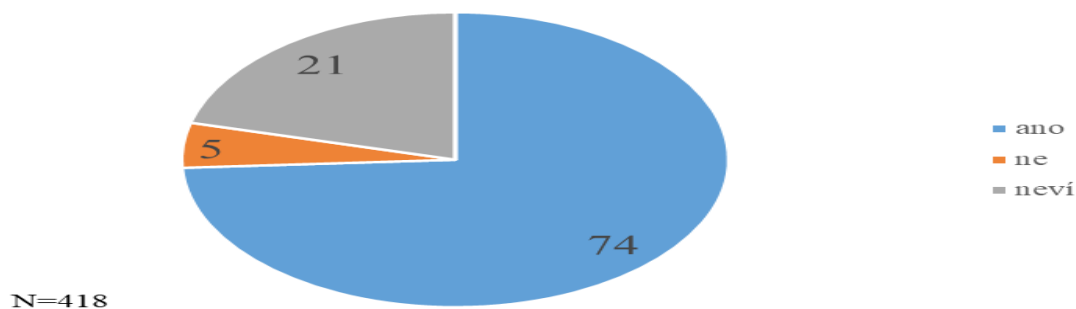

Zdroj: Výzkum: 60-20

Přesvědčení o krizi české levice roste se zvyšujícím se vzděláním. Zatímco u respondentů se základním vzděláním je o krizi úplně či částečně přesvědčeno necelých 60 %, u vysokoškoláků dosahuje tento podíl téměř 80 %. O krizi české levice jsou více přesvědčeni respondenti středního a staršího věku (více než tři čtvrtiny respondentů), naopak nejméně respondenti nejmladší věkové kategorie (necelých 70 %), kteří ve 30 % uvádí, že neví. Větší podíl přesvědčených o krizi české levice je mezi respondenty z větších měst 20-100 tisíc obyvatel (37 % určitě je v krizi, 42 % částečně).

Další otázka výzkumu mířila do budoucnosti „**Má podle Vás levicové hnutí budoucnost?**“ Odpověď je jednoznačná. Téměř tři čtvrtiny sympatizantů levice konstatují, že levicové hnutí budoucnost má. Pětina respondentů neví a pouze jedna dvacatina si myslí, že levicové hnutí budoucnost nemá. Podrobná data přináší graf .

Graf 6 **Domnívá se, že levicové hnutí má budoucnost (v %)**

Zdroj: Výzkum 60-20

Větší podíl optimistů ohledně budoucnosti levice je mezi muži (78 %) než ženami (70 %), mezi staršími (84 %) než mezi mladými (59 %). Podíl optimistů roste také se vzděláním. Mezi vysokoškolsky vzdělanými podíl optimistů dosahuje 84 %. Největší podíl optimistů je také v malých obcích do 5 tisíc obyvatel (80 %).

Jak vidí budoucnost levice část dotázaných, podle níž je české levicové hnutí v krizi přibližuje tabulka.

Tabulka 5 **Názory na krizový stav českého levicového hnutí a jeho budoucnost (v %)**

Levice		České levicové hnutí je v krizi			
		ano	ano, částečně	ne	neví
má budoucnost	ano	79	80	80	47
	ne	8	4	3	3
	neví	13	16	17	50

Zdroj: Výzkum 60-20

Jak ukazuje tabulka, většina sympatizantů levice vidí její budoucnost ať soudí, že je levice v současnosti v krizi či nikoliv. Pouze ve skupině respondentů, která je nejistá v hodnocení současné situace levice, nemá názor ani ohledně její budoucnosti téměř polovina.

Shrnutí

K rysům levicové politiky patří především péče o sociální zabezpečení občanů (odpověděly čtyři pětiny), tvrdý postup proti korupci považují rovněž za její nedílnou součást (více než tři pětiny). S odstupem se objevuje preference státních podniků (téměř dvě pětiny) a udržení vyvážené mezinárodní politiky (třetina). Necelá třetina by pokládala za součást levicové politiky i lepší péči o kulturní dědictví.

Respondenti doporučují pro zlepšení spolupráce mezi levicovými subjekty užší spolupráci, komunikaci, diskusi, dohody (více než čtvrtina), jednotný postup, společné akce (15 %), desetina navrhuje sjednocení levice na základě společných programů. Zaznívá také potřeba větší tolerance, důvěry, úcty.

Uvedená doporučení souvisí s pohledem na celkový stav levicového hnutí. Ze sympatizantů levice se přibližně tři čtvrtiny domnívají, že hnutí je v krizi. Takový názor mají zejména respondenti s vyšším vzděláním a věkové skupiny 30-59 let.

Současně téměř tři čtvrtiny sympatizantů konstatují, že levicové hnutí má budoucnost. Starší respondenti, dotázaní z obcí do 5 000 obyvatel a vysokoškolsky vzdělaní sdílejí toto stanovisko častěji než ostatní.

5. K zájmu o nové levicové subjekty

Pátá kapitola přibližuje výsledky týkající se zájmu o nové levicové subjekty. V současné době, kdy tradiční levice (KSČM a ČSSD) ztrácí voliče, vznikají nové levicové politické strany, které se ucházejí o voličskou přízeň. Do tohoto výzkumu byly zařazeny otázky na tři nové levicové politické strany a hnutí „Budoucnost“, „Idealisté“ a „Levice“⁹. Otázky na

---

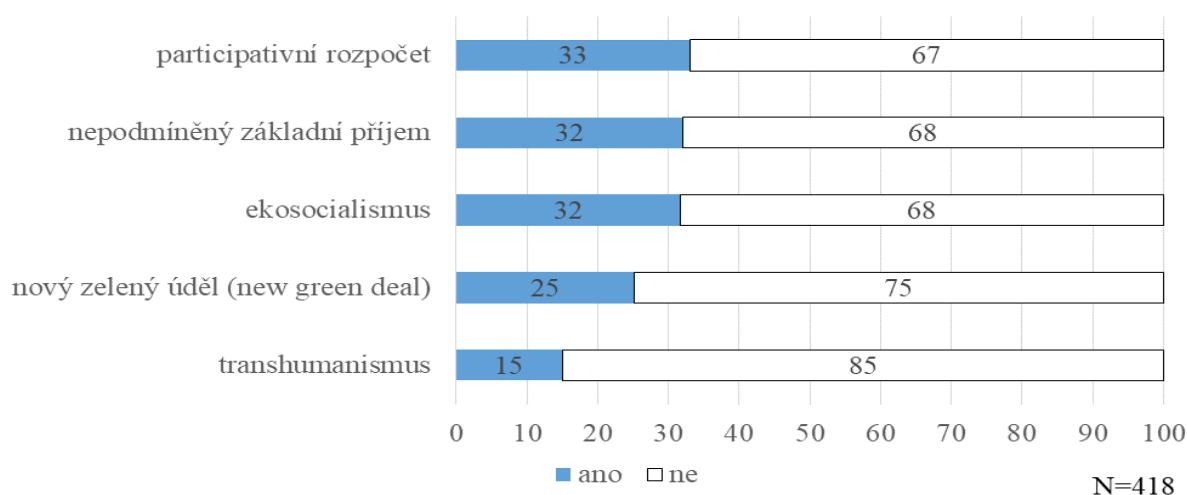
9 **Budoucnost** je české levicově liberální hnutí. V čele hnutí jsou Petra Jelínková a Filip Hausknecht, oba bývalí členové Strany zelených. (Budoucnost 2020. [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z WWW: <https://volim-budoucnost.cz/>)

Hnutí Idealisté navazuje na tradici spolku Idealisté.cz a prosazuje principy svobody, solidarity, spravedlnosti, rovnoprávnosti, demokracie, humanismu, proevropského směřování, boje proti korupci a udržitelného rozvoje. Předsedou Rady hnutí je Vojtěch Vašák, předseda spolku Idealisté.cz. Původně Idealisté byli pouze součástí Mladých sociálních demokratů. Dnes jsou zcela nezávislou organizací, tudíž nemají žádné formální vazby na Českou stranu sociálně demokratickou ani jinou stranu. (Idealisté 2020. [online].

potenciální podporu nových levicových subjektů jsou doprovázeny také pojmy používané novými levicovými stranami, aby se zjistila obecná znalost těchto pojmů mezi levicovou veřejností.

Blok začal zjišťováním znalosti pojmů. „Slyšel jste někdy o následujících pojmech? **participativní rozpočet, nepodmíněný základní příjem, nový zelený úděl (new green deal), ekosocialismus, transhumanismus?**“ Odpovědi na otázku přibližuje graf č.7.

Graf 7 **Slyšel někdy o následujících pojmech ano,ne (v %)**

Zdroj: Výzkum 60-20

Informovanost o relativně nových pojmech spojených s levicovým myšlením byla mezi levicovou veřejností celkově nízká. O pojmech *participativní rozpočet, nepodmíněný základní příjem a ekosocialismus* slyšela přibližně třetina respondentů. Pojem *nový zelený úděl (new green deal)* identifikovala čtvrtina respondentů a pojem *transhumanismus* pouhých 15 % respondentů. Poněkud vyšší znalost pojmů byla zaznamenána u mužů a mezi mladšími respondenty. Výrazně vyšší znalost pojmů je patrná ve skupině vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Pojmy *participativní rozpočet* a *nepodmíněný základní příjem* jsou známy polovině vysokoškolsky vzdělaných respondentů, téměř polovina zná také *pojmy nový zelený úděl a ekosocialismus*. Pojem *transhumanismus* byl znám čtvrtině vysokoškolsky vzdělaných dotázaných.

Výrazně vyšší znalost pojmů oproti celkové levicové veřejnosti byla zaznamenána mezi

[cit. 2020-04-11]. Dostupné z WWW: <https://www.idealistehnuti.cz/>)

Levice je politická strana, je politickým pokračovatelem Levého bloku a Strany demokratické levice, Strany demokratického socialismu a iniciativy Skutečná levice od XV. sjezdu dne 25. 1. 2020. (Levice 2020. [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z WWW: <https://jsmelevice.cz/>)

respondenty, kteří znali nové politické strany: Budoucnost, Idealisté, Levice. Mezi těmi, kteří znají stranu Levice (32 % ze všech respondentů) jsou testované pojmy, vyjma transhumanismu, známy polovině z nich. Celkově nejméně povědomý pojem transhumanismus byl v této skupině znám necelé čtvrtině respondentů. Odpovědi na otázky ukazuje tabulka 6.

Tabulka 6 Znalost pojmů vs znalost nových levicových politických stran (v %)

znalost (ano-ne)		Budoucnost		Idealisté		Levice	
		ano	ne	ano	ne	ano	ne
participativní rozpočet	ano	64	30	74	30	51	26
	ne	36	70	26	70	49	74
nepodmíněný základní příjem	ano	74	28	74	29	51	24
	ne	26	72	26	71	49	76
nový zelený úděl (new green deal)	ano	52	22	87	20	40	18
	ne	48	78	13	80	60	82
ekosocialismus	ano	57	29	87	27	53	22
	ne	43	71	13	73	47	78
transhumanismus	ano	38	12	55	11	23	11
	ne	62	88	45	89	77	89
celkem		100	100	100	100	100	100

Zdroj: Výzkum 60-20

Ještě vyšší znalosti pojmů byly zaznamenány mezi respondenty, kteří znají stranu Budoucnost a nejvyšší mezi respondenty, kteří slyšeli o straně Idealisté. Především mezi těmi, kteří identifikovali stranu Idealisté, což je malá skupina (9 % ze všech respondentů) znaly pojmy, vyjma pojmu transhumanismus, více než tři čtvrtiny respondentů.

Naopak mezi respondenty, kteří o nových politických stranách nevědí, jsou i znalosti nových pojmů relativně nízké. Třetina levicově smýšlející veřejnosti zná některou z nových politických levicových stran a alespoň některé nové levicové pojmy, dvě třetiny nezná nové strany a většinou ani nové pojmy.

Výrazně vyšší znalosti pojmů prokázali respondenti, kteří deklarovali, že ví dost o politické situaci, kterou podrobně sleduje. Tato skupina čítá 109 respondentů, tedy čtvrtinu celého souboru. Z nich více než polovina (52 %) zná pojem participativní rozpočet, téměř polovina (46 %) nepodmíněný základní příjem a ekosocialismus a více než třetina (36 %) zná pojem nový zelený úděl. Naopak, ve skupinách respondentů, kteří uvádějí, že politiku nesledují (8 %) či ji sledují velmi málo (30 %) jsou znalosti těchto pojmů nízké 10-20 %. Pojem transhumanismus v těchto skupinách je prakticky neznámý.

Odpovědi na otázky zobrazuje tabulka 7.

Tabulka 7 Znalost pojmů v závislosti na sledování politické situace (v %)

znalost pojmů (ano-ne)		neví, nesleduje	ví málo základní údaje	ví něco průměrně	ví dost podrobně
participativní rozpočet	ano	12	18	38	52
	ne	88	82	62	48
nepodmíněný základní příjem	ano	12	19	40	46
	ne	88	81	60	54
nový zelený úděl (new green deal)	ano	12	20	25	36
	ne	88	80	75	64
ekosocialismus	ano	12	20	36	46
	ne	88	80	64	54
transhumanismus	ano	6	8	19	18
	ne	94	92	81	82
Celkem u každé dvojice údajů		100	100	100	100

Zdroj: Výzkum 60-20

Je třeba uvést, že se jednalo pouze o setkání se s pojmy, nikoli o zjištění, zda respondenti znají jejich významy, či zjištění, jaké významy si s jednotlivými pojmy spojují. Pojmy nebyly v průběhu dotazování respondentům vysvětlovány¹⁰.

Jaká je přímá znalost nových levicových politických stran a hnutí zjišťovala otázka „Slyšel jste někdy o nových levicových politických stranách s názvem: **Budoucnost, Idealisté, Levice?**“

Nejvíce známá je mezi levicovou veřejností známa Levice (32 %), s velkým odstupem za ní ve známosti zaostávají ostatní dvě strany Budoucnost (12 %) a Idealisté (9 %). Je možné, že název Levice některým lidem splývá s obecným pojmem levice.

10 participativní rozpočet - Participativní rozpočtování je proces demokratické diskuse a rozhodování a typ participativní demokracie, ve kterém se jednotlivci rozhodují, jak přidělit část obecního nebo veřejného rozpočtu.

nepodmíněný základní příjem - je navrhovaný systém sociálního zabezpečení v podobě pravidelné peněžní dávky vyplácené státem nebo jinou veřejnou institucí ve stejné výši všem lidem a bez jakýchkoli podmínek.

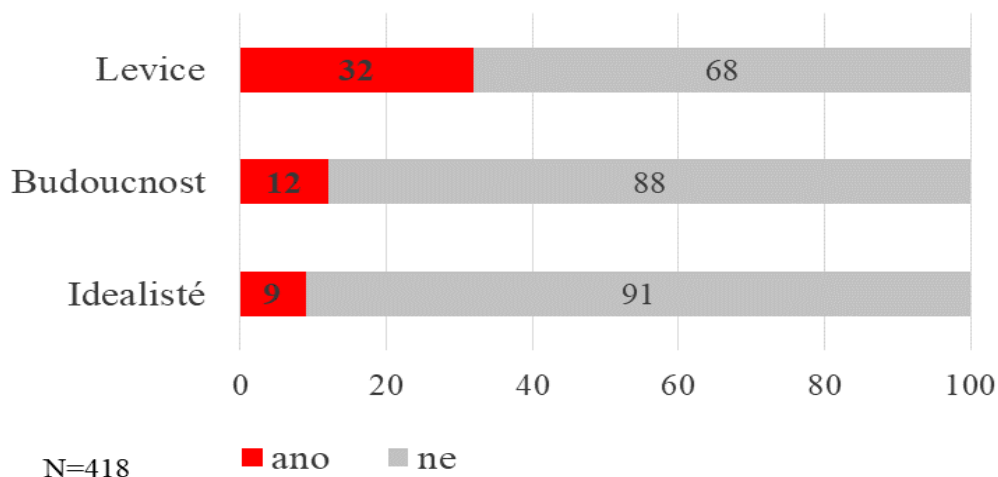
nový zelený úděl - je to nezávazná koncepce, v jejímž rámci by mohly být systematicky řešeny problémy spojené s globálním oteplováním/změnou klimatu.

ekosocialismus - představuje levicový proud spojující environmentalismus a socialismus. Původně vycházejí z názorů studentských hnutí z 60. let: odmítají kapitalismus, zároveň se stavěli proti komunistickým režimům (hodnotili je jako byrokratické karikatury socialismu).

transhumanismus - někdy zkracováno pouze na >H nebo H+) je mezinárodní intelektuální a kulturní hnutí, které podporuje použití nových vědeckých objevů a technologií k vylepšení lidských mentálních i fyzických schopností a na druhé straně také zlepšení co se týče nežádoucích a nepotřebných aspektů lidské schránky, jako jsou hloupost, utrpení, nemoci, stárnutí a nedobrovolná smrt.

Nepatrně lepší znalost u všech tří stran byla zaznamenána u mužů a osob s vysokoškolským vzděláním. Strana Levice je známější v nejstarší věkové skupině 60+ let (39 %). Odpovědi na otázku zobrazuje graf 8.

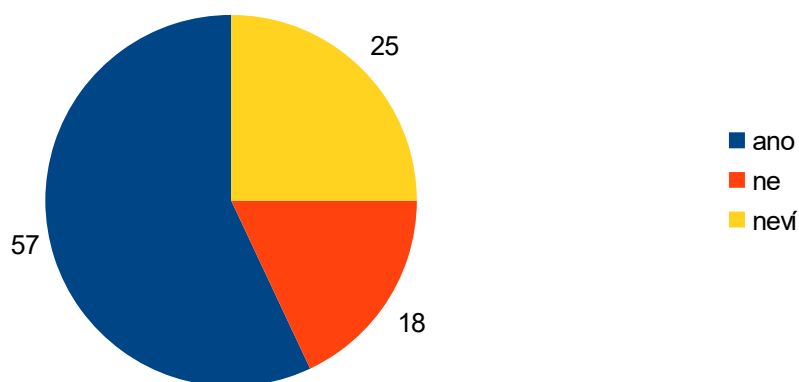
Graf 8 **Slyšel někdy o nových levicových politických stranách s názvem: Budoucnost, Idealisté, Levice? (v %)**

Zdroj: Výzkum 60-20

Kromě znalosti se výzkum soustředil na míru podpory novým levicovým politickým stranám. Nejprve byla položena obecnější otázka „**Domníváte se, že tyto nové strany mohou získat sympatizanty?**“ Odpovědi na otázku jsou zobrazeny v grafu 9

Graf 9. **Domnívá se, že tyto nové strany mohou získat sympatizanty? (v %)**

Zdroj: Výzkum 60-20

Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří slyšeli alespoň o jedné ze tří nových levicových politických stran a hnutí. Z celkového počtu 418 respondentů odpovídalo na tuto

otázku 158 respondentů neboli 38 %. Mezi těmito respondenty převažuje názor, že tyto nové strany a hnutí mohou získat sympatizanty (57 %). Necelá pětina respondentů (18 %) se domnívá, že tyto strany nezískají sympatizanty. Čtvrtina (25 %) se nedokázala rozhodnout, neměla názor.

Silněji přesvědčeni o zisku sympatizantů jsou spíše muži, osoby středního věku a osoby se středoškolským vzděláním.

Ve výzkumu volebních preferencí, v době konání výzkumu (září 2020), z voličů levicových stran, kteří se setkali s novými levicovými subjekty se nadpoloviční většina voličů KSČM (58 %) a dokonce téměř dvě třetiny voličů ČSSD (65 %) domnívají, že nové strany sympatizanty mohou získat. Naopak, 23 % voličů KSČM a 6 % voličů ČSSD má za to, že nové strany sympatizanty nezískají. Odpovědi na otázky zobrazuje tabulka.

Tabulka 8 **Získání sympatizantů nových levicových politických stran vs volební preference v roce 2020 (v %)**

Informovaní o nových subjektech volili

Levicové subjekty mohou získat sympatizanty					
	KSČM	ČSSD	SZ	ANO	nevedl
ano	58	65	40	55	67
ne	23	6	40	36	5
neví	19	29	20	9	28
celkem	100	100	100	100	100

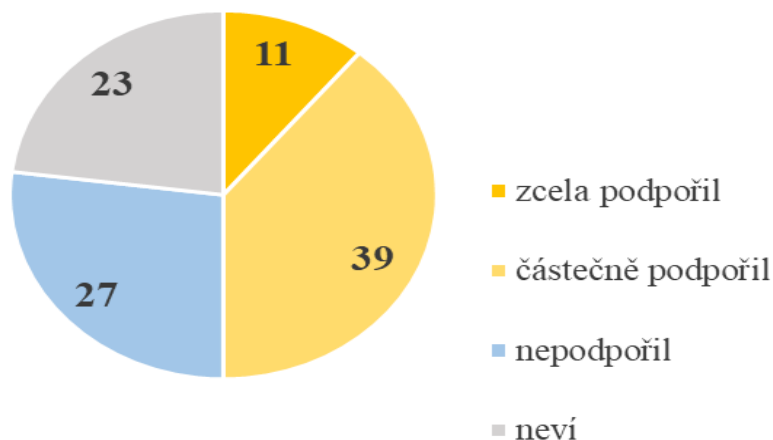
Zdroj: Výzkum 60-20

Téměř dvě třetiny těch (64 %), kteří uváděli, že je poptávka po nových levicových stranách se domnívají, že nové subjekty rozhodně získají sympatizanty. Myslí si to i více než polovina respondentů, kteří uvádějí, že není poptávka po nových levicových stranách.

Na další otázku odpovídali pouze respondenti, kteří slyšeli alespoň o jedné ze tří nových levicových politických stran. Z celkového počtu 418 respondentů odpovídalo na tuto otázku 158 respondentů neboli 38 % respondentů.

Zásadní otázka, která se týkala přímé podpory nových levicových politických stran zněla „**Vy osobně byste tyto nové politické subjekty podpořil?**“ Odpovědi přibližuje graf 10.

Graf 10 **Osobní podpora nových politických subjektů (v %)**

N=158

Svou podporu těmto novým levicovým politickým stranám a hnutím by zvažovala polovina informovaných o těchto subjektech (50 %), přičemž zcela by je podpořilo 11 % a částečně by je podpořilo 39 % respondentů. Naopak 27 % respondentů by tyto strany a hnutí nepodpořilo a 23 % uvedlo, že neví.

Podpora žen je poněkud rozhodnější (15 %), ovšem vyšší podíl žen také uváží, že neví, zda podpořit (28 %). Muži jsou obezřetnější a zvažují částečnou podporu (48 %). Vyšší míra podpory byla zaznamenána v mladší střední věkové skupině 30-44 let (17 % rozhodně by podpořili, 38 % částečně by podpořili) a naopak v nejstarší skupině (60 a více let) je třetina respondentů, kteří by tyto nové strany nepodpořili. Vysoká podpora byla zaznamenána u respondentů s výučním listem (zcela a částečně by podpořili 67 %) a naopak nejvyšší podíl těch, kteří by strany nepodpořili je mezi vysokoškoláky (38 %). Velmi podobné výsledky byly zaznamenány také samostatně u respondentů, kteří znali nejznámější stranu Levici.

Z respondentů se znalostí nových politických subjektů, podle volebních preferencí zjišťovaných ve výzkumu, by z voličů KSČM 13 % rozhodně podpořilo nové politické strany a dalších 34 % by je částečně podpořilo. Naopak téměř 40 % voličů KSČM by nové politické strany nepodpořilo. Více než polovina voličů ČSSD by částečně podpořila nové politické strany a naopak necelá čtvrtina (23 %) by je nepodpořila. Nejvyšší podíl podporujících byl zaznamenán mezi voliči hnutí ANO (36 % zcela podpořili). Odpovědi na otázky zobrazuje tabulka.

Tabulka 9 Podpora novým levicovým politickým stranám vs volební preference (v %)

	KSČM	ČSSD	SZ	ANO	neuvedl
zcela podpořil	13	0	0	36	10
částečně podpořil	34	53	50	18	57
nepodpořil	39	24	10	27	5
neví	14	24	40	19	28

Zdroj: Výzkum 60-20

Mezi informovanými o nových politických subjektech byl zaznamenán podobný výsledek i při zkoumání podpory novým levicovým stranám vzhledem k minulým volbám do PS z roku 2017. Z této skupiny voličů KSČM by nové levicové politické strany zcela podpořilo 15 % z nich, částečně podpořilo 38 % a naopak nepodpořilo 33 %. Voliči ČSSD by částečně podpořili nové levicové politické strany v téměř 60 % a naopak v 33 % by tyto strany nepodpořili. Voliči Strany zelených podobně jako voliči ČSSD by nové levicové politické strany částečně podpořili v téměř 60 % a v téměř 30 % by je nepodpořili. Respondenti, kteří se voleb v roce 2017 neúčastnili, by nové levicové politické strany ve více než 40 % nepodpořili, ale ve více než 30 % by je částečně podpořili. Všechny odpovědi přibližuje tabulka.

Tabulka 10 Podpora novým levicovým politickým stranám vs volená strana v roce 2017 (v %)

podpora	žádnou nevolil	nechce sdělit	KSČM	ČSSD	SZ
zcela podpořil	6	11	15	0	0
částečně podpořil	31	47	38	58	57
nepodpořil	44	0	33	33	14
neví	19	42	16	9	29
celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Výzkum 60-20

Respondenti, kteří se domnívali, že je poptávka po nových levicových stranách by zcela podpořili nové politické strany pouze v 18 % a v téměř 40 % by je částečně podpořili. Naopak respondenti, kteří poptávku po nových levicových stranách nedeclarovali, by je v třetině případů (34 %) nepodpořili, ale ve 42 % by je přesto částečně podpořili a v 6 % zcela podpořili. Asi pětina respondentů v obou skupinách neví, zda by nové strany a hnutí podpořila. Odpovědi na otázky jsou zobrazeny v tabulce 11.

Tabulka 11 **Myslí si, že je poptávka po nových levicových subjektech (v %)**

Podpořil by nové levicové subjekty	ano	ne
zcela	18	6
částečně	39	42
ne	21	34
neví	22	18

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří sloupcová procenta)

Ti, kteří vyjádřili názor, že nové politické strany a hnutí Levice, Budoucnost a Idealisté mohou získat sympatizanty, většinou také uvažují o podpoře těchto stran. Naopak, mezi těmi, kteří se domnívají, že nové strany sympatizanty nezískají, je podíl jejich uvažované podpory nižší. Odpovědi na otázky jsou zobrazeny v tabulce 12.

Tabulka 12 **Názory na zisk sympatií nových levicových subjektů od jejich podporovatelů (v %)**

Nové subjekty získají sympatizanty	Osobní podpora			
	zcela	částečně	ne	neví
ano	88	73	29	47
ne	12	9	47	6
neví	0	18	24	47

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří sloupcová procenta.)

Shrnutí

Znalost relativně nových pojmů spojených s levicovým myšlením byla mezi levicovou veřejností celkově nízká. Pojmy *participativní rozpočet*, *nepodmíněný základní příjem* a *ekosocialismus* zná přibližně třetina respondentů. Pojem *nový zelený úděl (new green deal)* zná čtvrtina respondentů a pojem *transhumanismus* zná pouhých 14 % respondentů. Na rozšíření znalosti základního ideologické terminologie mezi levicovou veřejností bude muset nová levice výrazně zapracovat.

Nejvíce známá je mezi levicovou veřejností strana Levice (32 %), s velkým odstupem za ní ve známosti zaostávají ostatní dvě hnutí Budoucnost (12 %) a Idealisté (9 %). Strana Levice je známější v nejstarší věkové skupině 60+ let (39 %). Nízká znalost hnutí Budoucnost a Idealisté je zřejmě i mezi levicovou veřejností dána krátkou dobou jejich existence. Strana Levice má jednak delší historii, jednak je její název obecně identifikovatelný s jejími politickými předchůdkyněmi.

Mezi informovanými o těchto subjektech převažuje názor, že nové levicové strany a hnutí

mohou získat sympatizanty (57 %). Necelá pětina (18 %) se domnívá, že tyto strany nezískají příznivce. Čtvrtina se nedokázala vyjádřit. Svou podporu těmto novým levicovým politickým stranám a hnutím by zvažovala polovina informovaných. Naopak 27 % respondentů by tyto strany nepodpořilo. Vyšší míra podpory byla zaznamenána v mladší střední věkové skupině 30-44 let a naopak v nejstarší skupině (60 a více let) je třetina respondentů, která by tyto nové strany nepodpořila.

Dle současných volebních preferencí, by voliči KSČM seznámeni s těmito subjekty, ve 47 % podpořili nové politické strany a hnutí (13 % rozhodně a dalších 34 % částečně). Naopak téměř 40 % z těchto voličů KSČM by nové politické strany nepodpořilo. Více než polovina informovaných voličů ČSSD by částečně podpořila nové politické strany a naopak necelá čtvrtina (23 %) by je nepodpořila. Podpora nových levicových politických stran a hnutí byla zaznamenána i mezi budoucími voliči hnutí ANO. Potenciál pro svůj růst zkoumané politické strany a hnutí mají.

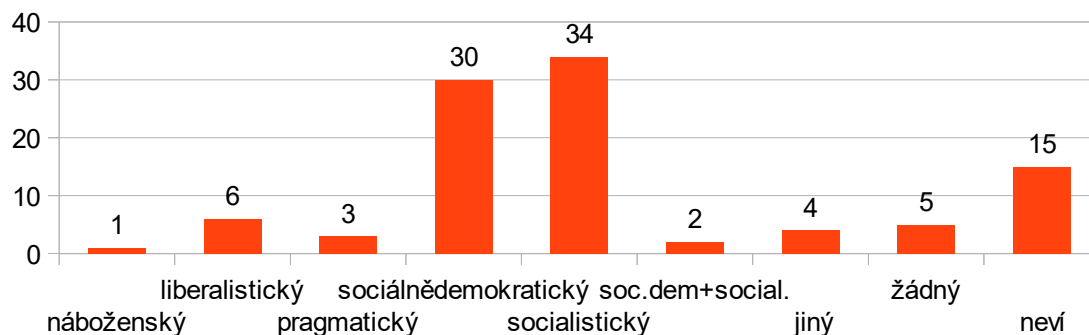
Respondenti, kteří se domnívali, že je poptávka po nových levicových stranách (28 % z celého souboru) by rozhodně podpořili nové politické strany pouze v 18 % a ve 40 % by je částečně podpořili. Respondenti, kteří deklarovali, že poptávka po nových levicových stranách není (69 % z celého souboru) by osobně tyto nové strany a hnutí přesto částečně či zcela podpořili v téměř 50 %.

6. Politická a světonázorová orientace

Kapitola přibližuje světonázorovou a politickou orientaci námi oslovených levicově smýšlejících. Kognitivní, resp. znalostní složku levicového postoje zachytil deklarovaný světonázor. Stanovení politické orientace probíhalo pomocí přihlášení se k pozici na škále levice-střed-pravice. Otázka zachytila emocionální složku levicového postoje. Kapitulu doplnily poznatky o politické orientaci prostředí, v němž se respondenti pohybují.

Přítomnost racionálních argumentů u levicově orientovaných indikovaly odpovědi na otázku „**Každý z nás má nějaký názor na svět kolem sebe. Ke kterému světovému názoru se přikláníte Vy?**“ Výsledky přibližuje graf 11.

Graf 11 Rozložení jednotlivých typů světonázoru (v %)

Zdroj: Výzkum 60-20

V okruhu levicově smýšlejících si o něco více než třetina osvojila socialistický pohled na svět. Sociálnědemokratický světonázor je vlastní 30 %. Do této skupiny patří ještě 2 % těch, kteří se hlásili současně k socialistickému i sociálnědemokratickému názoru. 14 % se hlásilo ke světonázorovým pohledům, lišícím se od předchozích dvou. 15 % si nedokázalo vybrat a 5 % se nehlásilo k žádnému z nich. Je logické, že většina respondentů – levicově smýšlejících – se přihlásila k socialistickému či sociálnědemokratickému světovému názoru. Celkem šlo o dvě třetiny, jež se vyznačují kognitivní složkou levicového postoje.

Nejvýraznější rozdíly v pohledech mužů a žen byly v souvislosti se socialistickým světonázorem. Hlásilo se k němu 58 % mužů a 42 % žen. I v případě nositelů sociálně demokratického světonázoru převažovali muži (53 % : 47 %). Podle věku je možné rovněž zaznamenat určité rozdíly. Sociálnědemokratický názor se zvyšuje s přibývajícím věkem do kategorie 45-59 let, kde je nejvyšší (od 16 % do 38 %). Stejně je to u odpovědi nemá žádný názor (v rozmezí 20-40 %). Nejvýraznější nárůst zaznamenáváme se stoupajícím věkem u socialistického světonázoru (od 6 % do 47 %). Opačná tendence je zřetelná ve skupině nerozhodných (od 30 % u nejmladších k 18 % u nejstarších). Z hlediska velikosti místa bydliště je sociálnědemokratický názor nejrozšířenější v sídlech od 5 do 20 000 obyvatel (39 %) a relativně nejméně rozšířený ve městech nad 100 000 obyvatel (24 %). Socialistický světonázor má nejvíce příznivců v obcích do 5 000 obyvatel (34 %) a nejméně jich je v sídlech od 20 do 100 000 obyvatel (17 %). Levicově smýšlející s maturitou a vysokoškolským vzděláním jsou častějšími nositeli socialistického a sociálnědemokratického světonázoru, než respondenti s jiným vzděláním.

Zastoupení jednotlivých profesních skupin v rámci nejčastějších světonázorových proudů

ilustruje tabulka 13.

Tabulka 13 **Zastoupení profesních skupin v rámci světonázorových proudů (v %)**

	Liberalistický	Soc. dem.	Soc.	S+SD	Žádný	Neví
Dělníci	24	19	10	11	25	21
Provozní zaměstnanci	4	14	10	0	25	20
Administrativní zaměstnanci	24	18	13	0	0	11
Odborní pracovníci	24	18	15	11	10	12
Živnostníci, podnikatelé	16	6	4	22	15	7
Důchodci	4	19	43	56	15	13
Nezaměstnaní	0	1	2	0	0	3
Ostatní ekonomicky neaktivní	4	5	3	0	10	13

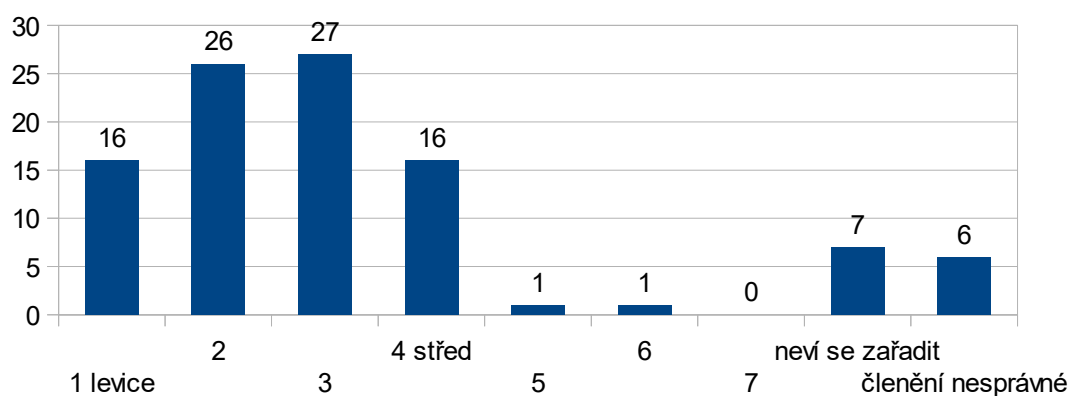
Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří odpovědi v každém sloupci)

Liberalistický světonázor nejčastěji preferují dělníci, administrativní zaměstnanci a odborní pracovníci. Sociálnědemokratický pohled je prakticky rovnoměrně zastoupený s výjimkou živnostníků a dalších dvou skupin. Jak v rámci socialistického, tak sociálnědemokratického směru výrazně dominují důchodci. Ve skupině, která se nehlasí k žádnému světonázoru nebo se nemůže rozhodnout se nejčastěji objevují dělníci a provozní zaměstnanci.

V otázce „**Kam byste se zařadil (a) na této škále politického zaměření?**“ dotázaní sami určili pozici na škále 1-7 a tím se identifikovali s emocionální složkou levicového postoje.

Výsledky přibližuje graf 12.

Graf 12 **Subjektivní zařazení na škále levice-střed-pravice (v %)**

Zdroj: Výzkum 60-20

Více než dvě třetiny (69 %) se hlásí od vyhraněné až středové levici. Tuto část spojujeme s emocionální složkou levicového postoje. 16 % se identifikovalo s politickým středem, 2 % se ztotožňuje s pravicí, 7 % se nedokázalo zařadit a 6 % nesouhlasí s tímto členěním, nepovažuje to za správné.

Levicovou pozici 1,2 si zvolily tři pětiny mužů a dvě pětiny žen. U dalších pozic je zastoupení mužů a žen přibližně stejné. Přihlášení se ke stupni 1,2 stoupá s narůstajícím věkem. Mladí lidé do 29 let se hlásí k těmto pozicím v rozsahu 6-9 %, ze střední generace asi čtvrtina a mezi nejstaršími dotázanými téměř polovina. K politickému středu inklinuje kromě pětiny 60letých a starších, čtvrtina dalších věkových skupin. Mezi nerozhodnými je více než čtvrtina respondentů do 59 let a 15 % starších. Ve skupině nesouhlasících s tímto členěním je více než třetina ve věku 45-59 let (35 %), naopak necelá pětina mladých levicově smýšlejících do 29 let (17 %).

Podle velikosti místa bydliště jsou levicové pozice nejčastější v obcích do 5 tisíc a nad 100 tisíc obyvatel a nejméně časté v sídlech od 20 do 100 tisíc obyvatel. Naopak zastoupení respondentů s nerozhodnou pozicí a nesouhlas s tímto členěním klesá se stoupajícím počtem obyvatel v obcích.

Z hlediska vzdělání se častěji objevují levicové pozice v okruhu vyučených a dotázaných s maturitou, zatímco mezi lidmi se základním vzděláním jen minimálně.

Zastoupení jednotlivých profesních skupin v rámci levicové, středové a nerozhodné volby na levoprávní škále ilustruje tabulka 14.

Tabulka 14 **Zastoupení profesních skupin s levicovým a středovým umístěním (v %)**

	Levice 1	2	3	4 střed	neví	Nesouhlasí s členěním
Dělníci	11	17	15	20	12	13
Provozní zaměstnanci	9	7	14	20	28	17
Administrativní zaměstnanci	15	14	13	16	8	13
Odborní pracovníci	15	12	17	18	12	22
Živnostníci, podnikatelé	5	6	7	6	12	17
Důchodci	40	39	20	16	12	9
Nezaměstnaní	5	0	4	0	0	4
Ostatní ekonomicky neaktivní (studenti aj.)	0	5	10	3	16	5

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří odpovědi v každém sloupci.)

Ke krajní levici se hlásí zejména důchodci, stejně jako k pozici 2 na škále levice-pravice.

Levý střed (sloupec 3) patří nejčastěji důchodcům a odborným pracovníkům. Do politického středu se umístili především dělníci a provozní zaměstnanci. Největší nerozhodnost prokazují provozní zaměstnanci. S častějším odmítáním levoprávého členění se setkáváme v okruhu odborných pracovníků.

Kombinaci nejčastějších, nejvyhraněnějších světonázorových směrů s přihlášením se k levicové a středové orientaci, přiblíží tabulka 15.

Tabulka 15 **Zastoupení levicové a středové orientace v rámci uvedeného světonázoru (v %)**

Světonázor	Levice 1	2	3	4 Střed	Neví	Nesouhlasí
Liberalistický	8	15	23	31	2	14
sociálnědemokratický	4	28	44	17	2	4
socialistický	35	41	15	3	2	4
sociálnědemokratický+socialistický	22	22	56	0	0	0
žádný	5	0	20	30	35	10
neví	3	13	26	30	20	8

Zdroj : Výzkum 60-20 (Dopočet do 100 % v každém řádku jsou ostatní odpovědi.)

Mezi stoupenci liberalistického světonázoru se nejčastěji vyskytuje přihlášení se ke středu, příznivci sociálnědemokratického pohledu na svět si nejčastěji vybírají levý střed, u socialistického světonázoru je nejfrekventovanější pozice 2, u vyznavačů sociálnědemokratického a socialistického pohledu je to pozice 3. Z těch, kteří neuznávají žádný ze světonázorů se nejčastěji nedokáží umístit na levoprávé škále a ti, co si nedokázali vybrat světonázor se rovněž hlásí nejčastěji ke středu.

Respondenti charakterizovali rovněž **politickou orientaci lidí, s nimiž se setkávají v rámci svých osobních a pracovních kontaktů**. Výsledky přibližuje tabulka 16.

Tabulka 16 **Politická orientace lidí z okolí respondentů (v %)**

	levicová	středová	pravicová	různá	neví
Rodina, příbuzní	44	30	2	19	5
Přátelé, známí	28	25	2	37	8
Spolupracovníci	8	16	6	37	33
Sousedé	6	15	10	37	32

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří údaje v řádcích.)

Výsledky ilustrují, že méně než polovina levicově smýšlejících žije v levicovém rodinném prostředí. Podíl levicově orientovaných přátel a známých se pohybuje kolem jedné čtvrtiny,

mezi spolupracovníky a sousedy je to méně než desetina. Velice podobné výsledky přinesly i dřívější výzkumy.

Muži a ženy neprokazují žádné rozdíly v podílu levicového a jiného prostředí. Z hlediska vzdělání mají relativně nejméně levicové rodinné prostředí respondenti se základním vzděláním (38 %) a relativně nejvíce vysokoškolsky vzdělaní (49 %). Ve skupině se základním vzděláním absentují levicově orientovaní spolupracovníci. U ostatních se jejich podíl pohybuje kolem desetiny.

Levicové přátele mají nejčastěji vyučení s maturitou (40 %), nejméně často dotázaní se základním vzděláním (13 %). Podle velikosti místa bydliště mají nejvíce levicově orientovaných rodinných příslušníků lidé v obcích do 5 tisíc obyvatel (50 %), relativně nejméně je to v sídlech od 20 do 100 tisíc obyvatel (39 %). V rámci věkových skupin má relativně nejméně levicových rodinných příslušníků kategorie 45-59 let (39 %) a relativně nejvíce 60letí a starší (48 %).

Shrnutí

Poznatky o světonázorovém zaměření levicově smýšlejících ukázaly na relativně nejčastěji preferovaný socialistický směr s více než třetinovým zastoupením. Necelý třetinový podíl získal sociálnědemokratický směr a s dalšími 2 procenty obou uvedených pozic tvoří celkem 66 % odpovědí. Další levicově smýšlející se hlásili k nesocialistickým názorovým orientacím a pětina se v problematice neorientovala nebo odmítala takto uvažovat.¹¹

Socialistické a sociálnědemokratické názory zastávají častěji muži než ženy, starší než mladší, respondenti se středním vzděláním s maturitou, vysokoškolsky vzdělaní a lidé v sídlech do 20 000 obyvatel.

Výsledky levopravého zaměření ilustrovaly zastoupení 69 % víceméně levicových respondentů. 16 % se hlásilo k politickému středu, 2 % k pravici a 13 % bylo nerozhodných nebo odmítajících toto členění. Levicovou orientaci preferují častěji muži než ženy. Přihlášení se k levici stoupá se zvyšujícím se věkem. Nerozhodní se častěji vyskytují ve věku 18-59 let, než mezi staršími. Mezi odmítajícími levopravé rozdělení je nejvíce zastoupena věková skupina 45-59 let. Levicové pozice jsou nejčastější v obcích do 5 000 obyvatel. Nerozhodnost

---

11 Výzkum CVVM ze září 2019 ukázal, že v celé populaci 15letých a starších bylo 22 % sociálnědemokraticky smýšlejících a 8 % socialisticky a komunisticky smýšlejících. Ve srovnání s rokem 2008 došlo k poklesu podílu sociálnědemokratického pohledu na svět o 5 procentních bodů a socialistického, komunistického o 3 procentní body. Tuček, M. 2019 září. *Politická orientace českých občanů*. Praha: CVVM.

a odmítnutí tohoto rozdělení klesá s velikostí sídla. K levici se hlásí zejména důchodci, k politickému středu dělníci a provozní pracovníci. Odborní pracovníci častěji než ostatní odmítají členění na levici a pravici.

Více než dvě pětiny levicově smýšlejících žijí v levicovém rodinném prostředí, nejčastěji vysokoškolsky vzdělání, nejméně lidé se základním vzděláním. Podle věku levicové rodinné prostředí deklarovali nejvíce 60letí a starší (polovina), nejméně 45-59letí (necelé dvě pětiny).

7. Volební preference levicově smýšlejících

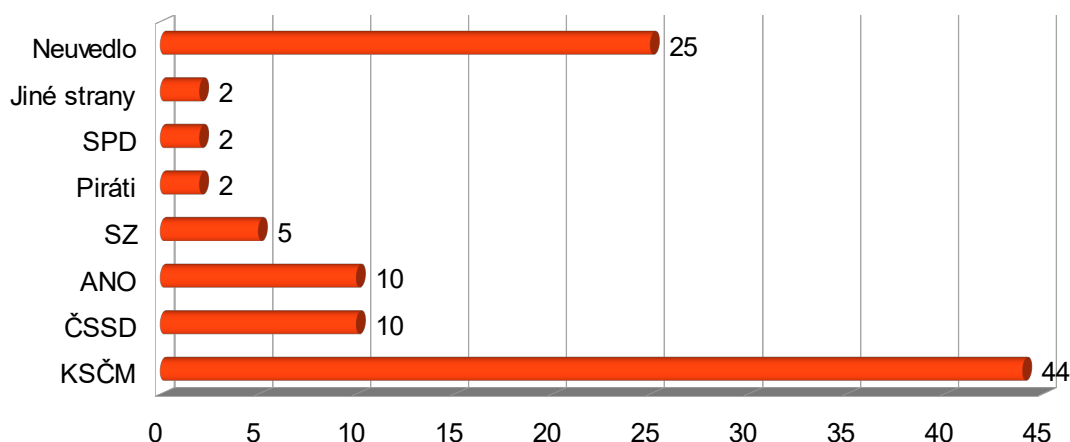
Poslední kapitola se zaměřuje na ochotu jít volit, na stav současných volebních preferencí a na změny v této oblasti za poslední tři roky. Současně přiblíží třetí složku levicového postoje, konativní složku, v podobě volebního chování.

Blok otázek směřujících k volbám do Poslanecké sněmovny byl uveden zjišťováním ochoty jít k volbám. Respondenti se vyjadřovali k tomu, **zda by šli volit do Poslanecké sněmovny v době konání výzkumu**. 79 % odpovědělo kladně, 6 % záporně a 15 % nebylo rozhodnuto, zda by se zúčastnilo voleb.

Ve výpovědích mužů a žen nebyly rozdíly. Respondenti podle vzdělání se v odpovědích lišili. Ze souboru lidí se základním vzděláním a vyučených by šly k volbám tři čtvrtiny, mezi vyučenými s maturitou to bylo 87 %, ze středoškolských maturantů 80 % a z vysokoškolsky vzdělaných 89 %. Z hlediska velikosti sídla se v odpovědích odlišovali respondenti z velkoměst, v nichž uvedlo ochotu jít volit 93 %, v jiných sídlech se ochota pohybovala mezi 75-79 %. Podobně odlišná situace vládne mezi věkovými skupinami. Největší ochotu projevili respondenti v seniorském věku (90 %), zatímco u dalších věkových skupin se zájem jít volit pohyboval mezi 73-79 %.

Těm, kteří neodmítli účast ve volbách byla položena otázka „**Kterou politickou stranu nebo hnutí byste volil (a)?**“ Šlo o indikaci aktuálních volebních preferencí a současně o zjištění konativní složky levicového postoje, resp. o volební jednání. Odpovědi na otázku přiblíží graf 13.

Graf 13. Volební preference levicově smýšlejících v září 2020 (v %)

Zdroj: Výzkum 60-20

Ze souboru levicově smýšlejících by více než dvě pětiny volily KSČM, desetina by se rozhodla pro ČSSD a ANO, každý dvacátý by volil Stranu zelených a čtvrtina svou volbu nesdělila. Na předchozí otázku 14 % uvedlo, že není rozhodnuto, zda by šlo k volbám. Odpověď na tuto otázku ukázala, že počet nerozhodnutých, v tomto případě koho volit, je ještě vyšší. Stojí také za pozornost, že mezi levicovými voliči jsou, co do počtu, příznivci ANO spolu se sympatizanty ČSSD na druhém místě, za KSČM.

Podle pohlaví jsou výraznější rozdíly jen ve volbě KSČM. Z mužů by jí volila více než polovina (52 %), ze žen o něco více než třetina (37 %). Volbu neupřesnilo více žen (27 %), než mužů (20 %).

Z jednotlivých vzdělanostních skupin by KSČM relativně nejčastěji volili respondenti vyučení (31 %) a se středním vzděláním s maturitou (30 %), zatímco na úrovni základního vzdělání by to byla 4 %. ČSSD by rovněž volilo nejvíce vyučených (26 %) a se středním vzděláním s maturitou (28 %). Strana zelených má nejvíce příznivců ve stejných vzdělanostních skupinách jako předchozí dvě strany. Piráti mezi levicově orientovanými mají nejvýraznější podporu v kategorii vysokoškolsky vzdělaných. ANO disponuje největší přízní mezi voliči se středním vzděláním s maturitou (34 %). Z hlediska velikosti sídla má KSČM relativně nejvíce sympatizantů v obcích do 5 000 obyvatel (37 %), naopak v sídlech od 20 do 100 000 je to relativně nejméně (16 %). ČSSD má nejvíce podporovatelů rovněž v sídlech do 5 000 obyvatel (33 %) a ve městech nad 100 000 obyvatel (26 %).

Jak je rozdělena přízeň levicových voličů podle věku, charakterizuje tabulka 17.

Tabulka 17 **V roce 2020 by volil stranu, hnutí podle věku (v %)**

	KSČM	ČSSD	SZ	Piráty	ANO	SPD	Jinou	neuedl
18-29	7	13	44	56	20	20	60	19
30-44	20	23	34	22	17	12	20	24
45-59	26	36	11	22	29	56	20	42
60 a více let	47	28	11	0	34	12	0	15

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet do 100 % tvoří sloupcová procenta)

KSČM má nejvíce sympatizantů mezi 60letými a staršími, potvrzují to i všechny předchozí výzkumy volebních preferencí. ČSSD disponuje nejširší volební základnou v kategorii 45-59 let, Strana zelených v rozmezí 18-24 let, Piráti mezi mladými voliči do 29 let, ANO v nejstarší věkové kategorii, SPD podobně jako ČSSD ve skupině 45-59 let. Starší střední generace je nejčastěji zastoupena mezi těmi, kteří neuvedli, jakou stranu by volili.

Jaké preference mají jednotlivé profesní skupiny naznačí následující tabulka 18.

Tabulka 18 **Jednotlivé profesní skupiny mají následující volební preference (v %)**

	KSČM	ČSSD	SZ	ANO	Neuedl
Dělníci	12	15	16	20	18
Provozní zaměstnanci	12	15	16	2	20
Administrativní zaměstnanci	12	23	17	12	16
Odborní pracovníci	12	16	17	32	16
Živnostníci, podnikatelé	5	3	11	7	11
Důchodci	42	23	11	22	9
Nezaměstnaní	2	0	6	2	3
Ostatní ekonomicky neaktivní (studenti aj.)	3	5	6	3	7

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří sloupcová procenta)

Na první pohled je zřejmé, že jednotlivé politické strany mají rozdílné skupiny sympatizantů v rámci profesních skupin. KSČM má nejvýraznější podporu mezi důchodci. ČSSD podporují přibližně stejně administrativní zaměstnanci a důchodci, SZ má relativně nejvýraznější podporu mezi odbornými pracovníky a administrativními zaměstnanci, hnutí ANO nejčastěji podporují ze skupiny levicově smýšlejících odborní pracovníci.

Sympatie k levicovým stranám jsou výrazně diferencovány podle subjektivní míry levicovosti. Z těch, kteří se na škále levice-pravice zařadili ke krajní levici by volilo 88 % KSČM, nikdo by nevolil ČSSD, 2 % by volila Stranu zelených, 3 % ANO a 6 % neuvedlo

svojí volbu. Při druhém stupni levicovosti se přihlásilo k volbě KSČM 71 %, ČSSD 6 %, ANO 11 % a odpověď nevedlo 10 %. Z respondentů levého středu (3) by 23 % volilo KSČM, 22 % ČSSD, 7 % SZ, 10 % ANO a 28 % odpověď nevedlo. Hlásící se k politickému středu se nejvíce přikláněli k volbě ANO (21 %), a dále ke KSČM (15 %), k ČSSD (13 %), ke Straně zelených (10 %) a 27 % odpověď nevedlo. Z těch, kteří se nedokázali zařadit, 70 % nevedlo žádnou volbu, 20 % by volilo KSČM a 5 % ANO. Ze skupiny nesouhlasících s tímto členěním, více než tři pětiny (62 %) nevedly žádnou stranu, 9 % preferovalo KSČM, 5 % ČSSD a 14 % Stranu zelených.

Preference levicových politických stran koreluje i se světonázorem. KSČM by volilo 67 % respondentů se socialistickým pohledem na svět, 15 % se sociálnědemokratickým světonázorem. ČSSD 84 % se sociálnědemokratickým názorem, 10 % se socialistickým světonázorem. Stranu zelených by volilo 37 % liberalisticky orientovaných, 16 % se sociálnědemokratickým pohledem na svět, 10 % se socialistickým vnímáním světa, 16 % nerozhodnutých. ANO preferovalo 32 % se sociálnědemokratickým názorem, 19 % s liberalistickým světonázorem, 7 % se socialistickým názorem a 24 % nerozhodnutých. Z těch, kteří nevedli, koho by volili, se 38 % hlásilo k sociálnědemokratickému světonázoru, 14 % k socialistickému a 23 % se nedokázalo rozhodnout pro některý z nabízených světonázorů.

Pevnost politických postojů zjišťovaly další dvě otázky. Ty byly orientovány na všechny dotázané. První z nich zkoumala, **kterou politickou stranu nebo hnutí volili respondenti v roce 2017, ve volbách do Sněmovny.** 17 % odpovědělo, že nevolilo žádnou stranu, 21 % nesdělo, kterou stranu volilo. Celkem tedy více než třetina nevedla volenou stranu, což může znamenat i to, že se nezúčastnila voleb. Údaj přibližně koresponduje s volební účastí v roce 2017.¹² Z konkrétních stran byla na prvním místě uvedena KSČM 39 %, dále ČSSD 10 %, ANO 8 %, Strana zelených 3 %, SPD 1 %, Piráti 1 %.

V odpovědích o volbě KSČM v roce 2017, podle pohlaví, rovněž převažovali muži (44 %) nad ženami (36 %), stejně jako v případě preferencí v roce 2020. V odpovědích „nevolilo a nevedl“ ženy předčily muže (40 % : 32 %). Podle velikosti sídel se u respondentů z obcí do 5 000 obyvatel nejčastěji objevovala odpověď nevedl (24 %) a KSČM (46 %). ČSSD mělo v těchto sídlech relativně největší oporu (10 %). Levicově smýšlející v obcích do 20 000 obyvatel častěji než v ostatních sídlech volili ANO (14 %). Ve městech do 100 000 obyvatel prakticky čtvrtina nevolila nikoho a také nejméně se zde volila KSČM (32 %). Ve

---

¹² Volební účast do PS PČR v roce 2017 představovala 60,84 %. www. ČSU, Volby.

velkoměstech byla ochota k volbě největší (90 %). V těchto sídlech získala Strana zelených a SPD relativně nejvíce sympatizantů z řad levicově smýšlejících.

Podle zařazení na škále levoprávní orientace se při těchto odpovědích potvrdilo, že čím se respondent více zařazoval ke středu, tím více klesala volba KSČM a stoupala volba ČSSD. Respondenti s preferencí SZ se zařazovali od levého středu k pravému středu. Stoupenci ANO se hlásili zejména od 2 do 4 stupně. Jaké byly výsledky podle věku uvádí tabulka 19.

Tabulka 19 Kterou stranu volil v roce 2017 podle věku (v %)

	Žádnou	Nesdělil	KSČM	ČSSD	SZ	Piráty	ANO	SPD	Jinou
18-29	38	20	14	5	8	3	10	2	0
30-44	22	26	27	8	3	1	10	2	1
45-59	9	28	39	12	3	0	5	3	1
60 a více let	7	8	65	9	0	1	8	1	1

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet do 100 % tvoří řádková procenta).

Se stoupajícím věkem klesala odpověď „žádnou“. Výrazné rozdíly jsou v odpovědi nesdělil. Mezi skupinou 45-59 let a nejstaršími je rozdíl 20 procentních bodů. Při volbě KSČM věk respondentů hraje výraznou roli, nejvíce příznivců se objevuje mezi 60letými a staršími. ČSSD měla relativně nejvíce stoupenců mezi 45-59letými. Stranu zelených podpořili ve volbách 2017 zejména mladí lidé. ANO mělo příznivce zejména od 18-44 let.

Změny, k nimž došlo mezi letošními preferencemi a volebním hlasováním v roce 2017, přiblíží následující tabulka 20.

Tabulka 20 Jak volili dnešní levicově smýšlející voliči v roce 2017 (v %)

Volil do PS v roce 2017

Koho by volil 2020	žádnou	nesdělil	KSČM	ČSSD	SZ	Piráty	ANO	SPD	Jinou
KSČM	11	7	78	2	0	1	1	0	0
ČSSD	8	18	3	66	0	0	5	0	0
SZ	17	0	17	0	50	0	11	5	0
Piráti	33	33	0	0	0	22	12	0	0
ANO	15	5	17	5	0	0	56	2	0
SPD	22	22	11	0	0	0	0	33	12

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % je v každém řádku)

Uvedli jsme, že skupiny které nevolily žádnou stranu, nebo nesdělily svou preferenci je možné považovat za ty, kteří k volebním urnám nechodí. Jejich podíl v rámci jednotlivých

stran se pohybuje od jedné pětiny ke dvěma pětina. Mezi levicově smýšlejícími mají nejstálější elektorát KSČM a ČSSD.

Změna sympatií k některé straně za poslední tři roky ukáže na další pohyby mezi levicově smýšlejícími. 72 % uvedlo, že své sympatie nezměnilo, 14 % nesympatizovalo se žádnou stranou, k ČSSD změnilo sympatie 5 %, ke KSČM 5 %, ke Straně zelených 1 %, k hnutí ANO 1 %, k SPD 1 %, k jiné straně 1 %. Pokud došlo k výraznějším změnám v sympatiích, tak to bylo k ČSSD a KSČM. Jaké znaménko mají uvedené sympatie, přiblíží tabulka 21.

Tabulka 21 **Jak změnil volební sympatie za poslední 3 roky (v %)**

Koho by volil 2020

Zda a jak změnil od r.2017 volbu	KSČM	ČSSD	SZ	ANO	SPD	Jinou str.	nevedl
nezměnil	91	69	66	63	40	40	51
Nesympatizoval se žádnou stranou	2	13	17	10	20	20	32
K ČSSD	5	0	0	7	40	40	6
K SZ	0	3	0	0	0	0	2
Ke KSČM	0	8	6	17	0	0	6
ANO	1	5	7	0	0	0	0
SPD	0	0	4	0	0	0	3
K jiné straně	1	2	0	3	0	0	0

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří odpovědi v každém sloupci).

Nejstabilnější volební základnu má KSČM. Zůstalo ji 91 % sympatizantů z roku 2017. 5 % přešlo od ČSSD a 2 % doposud nepreferovala žádnou stranu. Levicovní voliči ČSSD mají přibližně ze dvou třetin stejnou volební orientaci, jako v roce 2017. Noví sympatizanti tvoří 13 %, 8 % volilo KSČM a 5 % hnutí ANO. Mezi levicovými voliči hnutí ANO je 17 % bývalých podporovatelů KSČM. SPD má mezi voliči s levicovým smýšlením nejméně stabilní volební jádro. Ve srovnání s rokem 2017 získává sympatizanty ČSSD.

K jakým změnám v sympatiích došlo v průběhu uplynulých tří let podle věku přibližuje tabulka 22.

Tabulka 22 **Změnily volební sympatie za poslední 3 roky věkové skupiny (v %)**

	Nezměnily	Nesympatizovaly	Ke KSČM	K ČSSD	K SZ	K ANO	K SPD	K jiné	Neuvedl
18-29	65	24	1	5	2	1	0	2	0
30-44	67	13	3	7	1	4	1	3	1
45-59	65	17	8	6	0	0	1	0	3
60 a více let	84	5	4	3	1	1	0	1	1

Zdroj: Výzkum 60-20 (Součet 100 % tvoří odpovědi v každém řádku)

Kategorie 60letých a starších je názorově nejstabilnější a liší se od dalších věkových kategorií, jež jsou z hlediska svých sympatií k politickým subjektům stejně stabilní. Ke KSČM jsou relativně nejkritičtější levicově smýšlející ve věku 45-59 let, k ČSSD střední generace v rozmezí 30-59 let.

Mezi vzdělanostními skupinami jsou nejstabilnější levicově smýšlející se základním vzděláním a nejméně stabilní vysokoškolsky vzdělaní respondenti (79 % : 69 %). Vůči KSČM změnili své preference od voleb v roce 2017 nejčastěji vysokoškolsky vzdělaní (o 8 procentních bodů), k ČSSD vyučení s maturitou (o 12 procentních bodů).

Shrnutí

K nejochootnějším skupinám jít k volbám do PS mezi levicově smýšlejícími patří vysokoškolsky vzdělaní, obyvatelé velkoměst a 60letí a starší (90 %), k méně ochotným vyučení a lidé se středním vzděláním s maturitou (75-80 %). Mezi ochotnými jít k volbám více než dvě pětiny by volily KSČM, desetina ČSSD a ANO. Počet nerozhodnutých tvořil téměř čtvrtinu. KSČM má nejvíce sympatizantů mezi muži, vyučenými, se středoškolským maturitním vzděláním, dotázanými v sídlech do 5 000 obyvatel a 60letými a staršími. ČSSD by rovněž našla nejvíce voličů mezi vyučenými a dotázanými se středním vzděláním s maturitou, ale zejména více než třetinou starší střední generace ve věku 45-59 let. Světonázor vstupuje do volebního rozhodování ještě daleko razantněji, než sociodemografické ukazatele. KSČM by volily dvě třetiny se socialistickou orientací a ČSSD čtyři pětiny se sociálnědemokratickým pohledem na svět.

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 více než třetina nevolila žádnou stranu, nebo nesdělila svůj výběr. KSČM a ANO měly v roce 2017 nižší preference než jsou výše uvedené za rok 2020, ČSSD byla na stejné hodnotě. Rovněž v tomto roce platilo, že čím více se respondent zařazoval ke středu na škále levice-pravice, tím častěji volil ČSSD a méně

KSČM. Polovina respondentů ve věku 18-44 let nevolila žádnou stranu nebo neuvedla odpověď. Mezi 60letými a staršími dvě třetiny uvedly, že volily KSČM a ve skupině 45-59 let dvě pětiny ČSSD. Z voličů KSČM uvedli stejnou preferenci v roce 2020 jako v roce 2017 čtyři pětiny, z voličů ČSSD dvě třetiny a voličů SZ polovina.

Své volební rozhodnutí za 3 roky změnili vůči KSČM nejčastěji levicově smýšlející ve věku 45-59 let a vůči ČSSD v rozmezí 30-59 let. Mezi vzdělanostními skupinami jsou nejstabilnější ve svém volebním rozhodování respondenti se základním vzděláním a nejméně věrní vysokoškolsky vzdělaní respondenti.

Závěr zprávy

Levicově smýšlející občané tvoří velmi heterogenní skupinu. V odlišné míře jsou determinováni svou osobní biografií, konkrétními životními okolnostmi, ale i převládající společenskou atmosférou a politickým marketingem. Projevy diferencovaných přístupů můžeme pozorovat v rámci aktuálních životních problémů, ovlivněných koronavirovou pandemií, při hodnocení politické situace a zahraniční orientace ČR, rovněž při posuzování stavu demokracie u nás a objektivnosti sdělovacích prostředků v souvislosti s informováním o politické situaci. V jedné oblasti však vládne výrazně převažující názor, a to při pohledu na zkrslování naší nedávné historie veřejnoprávními médii (téměř čtyři pětiny).

Vůči nově vzniklým novým levicovým subjektům, z nichž se některé zapojily i do krajských voleb 2020, vládne rovněž převažující většinová stanoviska. Prakticky jen třetina slyšela o nejznámější z nich (Levice). Osobně by nové politické subjekty podpořila alespoň částečně necelá pětina levicově smýšlejících (16 %). Přesto, že tři čtvrtiny připouštějí, že české levicové hnutí je alespoň částečně v krizi, tak současně téměř tři čtvrtiny souhlasí s tvrzením, že levicové hnutí má budoucnost a dvě třetiny si myslí, že i bez nových levicových subjektů. Mezi doporučeními pro zlepšení vztahu levicových stran zaznívá od více než tří pětín (63 %) požadavek více spolupracovat, komunikovat, vzájemně se chápat, tolerovat, jednotněji postupovat.

Výzkum byl zaměřený na zjišťování tří komponentů levicového postoje, na složku kognitivní, emocionální a konativní. Sledoval přítomnost všech těchto složek, současně i jejich vzájemné propojení. Ucelený levicový postoj projevilo 44 % levicově smýšlejících. Emocionální a kognitivní složka byla identifikována u 13 %, samotná kognitivní složka u 7

%, konativní složka u 6 %, emocionální a konativní složka u 5 %, samotná emocionální složka rovněž u 5 %, kognitivní a konativní složka u 3 %. Celkem se vyznačuje všemi nebo alespoň jednou složkou levicového postoje 83 % respondentů. Zbývajících 17 % se sice pokládá za levicově smýšlející, ale ve výzkumu to nedalo najevo.

Větší či menší úplnost levicového postoje se promítá i do stability volebního chování. Největší ochotu jít k volbám prokazují nejstarší respondenti, vysokoškolsky vzdělaní a lidé z měst nad 100 tisíc obyvatel. Výsledky ukázaly, že levicovní voliči volí převážně levicové strany, ale současně i fakt, že část svůj hlas ve volbách dává i subjektům patřícím k politickému středu. U takových stran jako např. Piráti, ANO, SPD nacházejí zajímavé programové prvky. I v tomto smyslu jsou sympatizanti s levicovými myšlenkami velice diferencovaní. Platí o nich to, co o celé populaci, že více než třetina, nechodí volit do PS.

Každá ze tří levicových stran KSČM, ČSSD a Strana zelených má své charakteristické stoupence.

Typickými voliči KSČM jsou muži, 60letí a starší, se socialistickým světonázorem, pevně se hlásící k levici, z obcí do 5 000 obyvatel, vyučení a se středním vzděláním s maturitou.

ČSSD má své stoupence zejména mezi 45-59letými, vyučenými, se středním vzděláním s maturitou, se sociálnědemokratickým pohledem na svět, z obcí do 5 000 obyvatel a měst s více než 100 000 obyvatel a považujících se za levostředové nebo středové.

Strana zelených má jádro svých voličů ve skupině 18-29 let, s levostředovou a středovou orientací, liberalistickým světonázorem.

Z uvedených skutečností vyplývá i stabilita voličské základny jednotlivých stran. Nejnestabilnější voličskou základnu prokazuje KSČM, „na druhém místě“ z hlediska stability je ČSSD a nejnižší stabilitou se vyznačují sympatizanti Strany zelených.

K názorové a voličské stabilitě přispívá rovněž informovanost o politické situaci. Nejstarší generace je nejvíce informovaná a vnímá význam levoprávého politického dělení. Ženy a mladší generace projevují menší zájem o politické informace, v rozdělení na levici a pravici a ve světonázorovém zaměření se méně orientují. Jsou více nerozhodní i případě voleb. Výsledkem všech těchto tendencí je klesající ucelenost levicových postojů, resp. absence jejich některých složek. Tyto tendence se promítají nejen v právě realizovaném výzkumu, ale i v šetřeních celé populace, které pravidelně realizuje CVVM. Podle nich dochází ve společnosti k poklesu obyvatel ČR hlásících se k levici.¹³ Porovnání časových řad ukazuje, že

---

13 V dubnu 2016 se hlásilo k levici 14,8 % obyvatel ČR 15letých a starších, v červnu 2018 to bylo 11,7 % a v září 2020 představoval jejich podíl 8,8 %. Červenka, J. 2016 duben. *Sebezařazení na levoprávé škále*

od začátku sledování v roce 2003, je podíl levicově orientovaných v letošním roce na nejnižší úrovni.

Pokud chtějí levicové strany nadále aktivně působit na politické scéně, musí programově připomínat svoji levicovost a aktivně vysvětlovat její jednotlivé složky.¹⁴

---

politické orientace. Praha: CVVM, Červenka, J. 2018 červen. *Sebezařazení na levoprávé škále politické orientace*. Praha: CVVM, Červenka, J. 2020 listopad. *Sebezařazení na levoprávé škále politické orientace*. Praha: CVVM. Je potřebné uvést ještě jeden údaj. Klouzavý průměr indexu spokojenosti se životem byl v září 2020 na nejvyšší úrovni 68,5 bodu od začátku sledování v roce 2003. Červenka, J. 2020 září. *Spokojenost se životem*. Praha: CVVM.

14 Výzkum CVVM ze září 2020 ilustruje, že mezi příznivci sedmi stran zastoupených v Poslanecké sněmovně jsou voliči hlásící se k levici nebo k levému středu v následujících počtech: KSČM 62 %, ČSSD 57 %, SPD 32 %, ANO 23 %, KDU-ČSL 13 %, Pirátská strana 10 %, ODS 5 %. Mezi nevoliči je jejich podíl 20 % a nerozhodnutými koho volit 15 %. Červenka, J. 2020 listopad. *Sebezařazení na levoprávé škále politické orientace*. Praha: CVVM.